

भग्नीयोमांस्तो मध्यं समाप्तो वित्तमोमको॥ तमतिब्रम्यत्यदाग्विर्गं उकथंन् न॥ अराद्योमलिम्लुचो
संयाद्वितीयः प्राहृतः समन्तर्गत॥ इदाग्नीयत्रद्वयेत्तिथुक्त्यातिपदलक्षणं॥ अग्नीयोमावित्तश्चमप्रतिप
द्वयुपलक्षणं॥ वित्तमोमकाद्वातद्वर्त्म्याणं नचांद्रमासदुपलक्षितः॥ तं समाप्तिक्रम्य अन्यमिनयदा
मूर्यमासांतरं गच्छित॥ तदावृद्योमलिम्लुचः गतः प्राहृतः शुद्धित्यर्थः॥ नं दिवुराण्या॥ अमावास्यामहात्मा
गत्रेयदासंक्रमते रविः॥ सतुमासः पवित्रः प्याद्वीतिन्हाद्विकाभवोद्दिति॥ अमावास्योप्राप्य यदा अहनि
वाग्नेवारविः संक्रमतिनदा चांद्रमासांधिमासप्याद्वित्यर्थः॥ त्वयोतिः त्वास्त्र अमावास्याद्वयन्वग्नि
मंकांतिवर्जितं॥ मलिम्लुचमवित्तेयः गतरस्तु नगाधिपः॥ वरुणामूर्योभानुमापनवंद्रोग्विर्गमलिति
श्व॥ अर्यमद्विरुणपरतीद्वियाकरोविश्वमित्रोच॥ एतद्वाद्वरा ३३ सूर्यसंमासाद्येष्वद्वर्णति मासेषु॥

निःमर्यादिकमासंमतिमुक्तागव्यस्तःपापाः॥ मासेषुद्वादशाद्यान्तंद्विषयथाक्रमं॥ नपुंसकैष्यिकेमा
मिमंदुर्लंतपतंगविः॥ असंकांतोद्विषयोमासोमध्यमातिथिरुद्वितः॥ कालांतरेसमान्यातिसनपुंसकैष्यतति॥
पतंश्चयचनेषुसामान्यवाचकंकांतिपदमासयद्वच॥ भ्रथविशेषोन्नमिध्यांते॥ मध्येचाद्मसेमासेना
मित्तमध्यार्कसंक्रमः॥ यत्रामावधिकःपापीशुद्विकमाविनाशनंति॥ भ्रम्भमिध्यांतविक्राष्टवचनेनमध्यसंक्रांति
परत्वेनमध्यमानीतचाद्मासपरत्वेनचव्याख्यातंयं॥ यथापुरोडाऽन्तरुद्धारोतीतिसमान्यवाचकंपुरो
परत्वेनमध्यमानीतचाद्मासपरत्वेनचव्याख्यातंयं॥ यथापुरोडाऽन्तरुद्धारोतीतिसमान्यवाचकंपुरो
परत्वेनमध्यमानीतचाद्मासपरत्वेनचव्याख्यातंयं॥ यथापुरोडाऽन्तरुद्धारोतीतिसमान्यवाचकंपुरो
परत्वेनमध्यमानीतचाद्मासपरत्वेनचव्याख्यातंयं॥ यथापुरोडाऽन्तरुद्धारोतीतिसमान्यवाचकंपुरो

मर्वस्युर योरंदूस्यति न चित् । मध्यार्कचंद्रयोर्याग्निद्यने न मध्यसूर्यं चंद्रानीता मावास्याद्य मुच्यते तमार्द्धिः
कमासः ॥ स्फुटयोः भुव्यं योगविमंकमयोर्मध्यं अमावास्याद्य यन्नमेसंगमासः नोचोद्दति ॥ स्फुटपूर्वदूयमध्ये
एकस्फुटांकमोनस्यात् ॥ किंतु स्फुटयं संकमद्यमलिचेत्सञ्चग्रहस्यतिरित्यर्थः ॥ संसर्पक्षयमासयोर्लक्षणं ज्ञ
न्नसिध्यांतेष्युक्तं ॥ शुद्धेदूमासेशुभूत्यार्कसंकमोनारितयन्नते ॥ संतर्प्यमानं सन्कर्मनाराणं विभिन्नारायुषस्थिक
श्यनानारितयन्नसंसर्पसंज्ञकः ॥ भुव्यं दूमासेशुभूत्यार्कसंकमद्यमलिचेत् ॥ भूत्यमासः सवित्तेयोन्नतन्नभुव्य
माचर्तु ॥ अंद्रोनामसद्वायापंभूत्यमासेशुभूत्यन्नते ॥ इतायं तेहस्यतिः प्रोक्तः संत्राभेदेन च तिस्तुतिः ॥ मित्यां
तशिरोमणावपि ॥ दशावन्धिश्वाद्यमसंधिमासः मोरस्तुत्यवधिर्यतोऽतः ॥ दशावन्धिमासः संक्रमकाल
तः प्राकृतमदेवतिश्वन्धिमासंद्रुष्य ॥ दशावन्धियोग्यारित्यथयः प्रमाणोः मोरे म्लुसारादिवसाः संमताः

यतांधिर्ग्रंथार्थार्द्वनाधिकास्येत्पञ्चलदस्मादधिमासशोषः। मध्यमानेनयावतीअमावास्यातदंतम्
सांताः। मध्यमाकर्त्त्ययस्मिन्द्वनेसंक्रान्तिः संक्रान्तिकालैरविमासांताः। तयोः ग्रहिचंद्रमासांतश्चोरंतरे
यावतैत्यस्तिथ्यः सावदा॥। ताऽप्यमासशोषतिथ्यः। यतः सोरचांद्रांतरमधिमासाः। अदृगणा
नयनेगताद्वाः ग्रहिष्युगुणाः तेसोरामासाज्ञाताः। तेषुचांद्रादिचांद्रानुत्यमासाः सोरागमासायोग्निताः।
तंसंक्रान्त्यवधयोज्ञाताः तेषुगततिथितुत्याः सोराग्रंथविवरण्युक्ताः। अतः सोरचांद्रांतरेणाधिकाज्ञाताः।
तेषुच्चेत्रादिचांद्रांतरमधिमासशोषदिनानभवति सोरचांद्रांतरत्वत्॥। अधिमासशोषदिनेभ्यः शोषणिनि
यताधिमासानयनेऽनुपाततद्येग्रधिमासेत्तद्विनीयतेस्तद्येष्विनेत्ययुक्ताः सोरचांद्राभवितुमर्हति
। एवंतत्राधिशोषविनानिष्टस्यानि॥। अतः कारणादधिमासशोषः त्यक्तदृति। अथमध्यमानेनामो

वास्यानयनं। वसुद्वृष्टिरूपाद् सप्ताद्विभ्योयगं १५३०९ ई१९८२८ एते युगभूवासरा;। युगं सूर्यं लु
भुकाणां गवच्चनुश्कदार्णवाः॥ १५३०१० एते युगसूर्यं भगणाः। उं श्रोरसामिन्नितीषु सप्तभूधरमार्गः
णाः ५२७५३६४ एते युगचंद्रभगणाः। इवः श्रमणलिप्तविक्षमानिगः। ५२८८८ चंद्रम्यलिप्तमानिगः २८८
३५१ यथाम्बभगणा, यस्तोर्दिनरात्रिः कुवासरे:। विभाजितो मध्यगतो भगणादिग्रन्थामवेत्। उपाद्व
गंणात् गविभगणोर्गुणितान् भूवासरेविभाजितान् तु चंद्रं गतं भगणाः। तच्छेषाद्वक्तृगणितान् पू
र्वक्त्रभूवासरेभवत्तु चंद्रं गतयः। तच्छेषात् ग्रन्थात् गुणिताद्वृवासरेभवत्तु चंद्रं विलिप्ताः। अनेक
तद्वृगुणिताद्वृवासरेभवत्तु चंद्रं लिप्ताः। तद्वृपात्पुनः द्वृगुणिताद्वृवासरेभवत्तु चंद्रं विलिप्ताः। अनेक
नेत्रप्रकारेण मध्यचां शोपिसाध्यः। एवं विभमध्याकृच्च द्राववलं च्य मध्यमावाम्पाघटिकानयनं॥

अर्कानचंद्रकिमास्यंभ्यमिथयोग्या· गतगम्यात् ६ प्रानाज्ञोभुज्ञप्तंरोभुत्ताः। भभग्नाष्टद्राती
लिंसाः ८०० र्याश्चिनोक्ता १२० मत्यातिर्थः। मध्यमार्क्षिण्डुनीश्वतात्। मध्यमचंद्रात् ३०० गुणितात्तनस्यात्
१२० भक्तात्तगतातिरथयोग्यवंति। तच्छेष्वत्तार्गुर्द्विक्षुपंचद्राताधिकश्वेत् ५५० तदानग्यात् येन्येनीयत
यः तोचेत् तथैव गुणायनीयः तस्माच्छेष्यात् ६०० गुर्मध्यार्क्षिण्डुगत्यंतरेणभद्रे ततो व्युधिकादिकं। यथामिल
तदोषादिनीश्वतंचेत्। अर्द्धगत्तप्रमाणाष्टाभ्यः। न ग्यावानन्यनीश्वताष्टेषादानीतंचेत् अर्द्धगत्तप्रमाणन
मंयोऽत्यं। एतन्माध्येण। द्वास्याभवंति। एवंविद्यामायास्यामातिक्रम्यगतिः संक्रामति साधिद्वमासोम्लु। सो
ति प्रसिद्धत्वात्। तनुमध्यममंकातिरहितः। एवं प्रसिद्धभावादितिचेत्। मैवंविद्यामहत्वात्। तथादिकिं
कोकश्चेन पामरावृथंते॥ १२४८ रीढ़णाः। भ्राद्येषिकिंसर्वे। उत्तवतिरथ्य। नाद्यः अस्मदादिभिः गच्छ

पामरप्रसिद्धभावस्यज्ञानुमशक्यतात्। द्वृतीयेषि सर्वेऽतकतिपर्ये। नाश्चः उक्तहोपादेव। नद्विनीयः उत्तर
शूलप्रवीणोऽर्योन्निविश्वस्तस्यांगीश्चतत्वेन प्रसिद्धभावग्याग्निद्वृः। नन्दिंद्वाग्नीयत्रहृष्टेते॥ इत्योद्दिष्टम्पुरु
चोद्यम्बीकृतभृत्येवं द्वाग्नेऽनुद्विधानात्। न मतिक्रम्य शुद्धसंकातिर्भवति। सोऽधिमासः
। न मध्यचांद्रमासउत्तिर्वत्। मेवं। संक्रांतिं शूलस्य म्फूरमध्यसंक्रांतिसाधारणत्वेन विश्ववचनेन निर्णि
तत्वात्। कृयेत इत्यादेस्तु चांद्रमासोपत्तक्षणार्थत्वेन तत्रत्वात्यर्थाभावात्। तात्यर्थेवा मध्यमचांद्रमासस्य स्फु
रचांद्रमासम्यच्च अधिकमासपातकात्तस्यत्यात्तरत्वान्तनुद्वापाभावात्। न तु मध्यममानावर्लंयनेन घटिका
वतुष्टयाधिकृष्णादिनोन्निश्चाग्निश्चासासानन्तरं अधिमासः पतत्येवेति नियमांश्च धंगीव्रियेते। तद्विहृष्ट
वचनविरोधः। तथाद्विस्मुधमर्जिते। सोरेणाच्चतुमानेन यदाभवति भार्गव। साच्चनेनुनद्वामानेद्विनप

दुन्नपृथ्यते॥ ईनराज्ञास्तुतेरामप्रोक्तः संवत्सरणषट्। मोरसंवस्त्रस्यांते मानेनश्चिन्नेन तु॥ कादभाग्निर्ग
च्यतदिवानिभगुनंदन। ममाद्येषाश्वमासेतस्मान्मासेऽतरिच्छते॥ सधिधिमासकः प्रोक्तः मोर्यकमोर्विग
द्वितीयता कादकगृह्णेषि॥ तस्मिन्मासेन संकर्तिः मंकांतिदूष्यमेवया॥ मत्तमासः सवित्तेयामासेष्व
उत्तमेभवेदिति॥ तथाद्यमहाभारतेतिषंचमेपञ्चमेवर्षद्वौमासेऽचुपवीयते॥ तेषांकालातिरेकण्यह
णामतिचारतद्विति॥ एतेवंचनेरन्यथाप्रतिषादनात्॥ म्युटव्यत्येवकदाचित्प्रोडुद्विवसान्नश्चाविंश्चन्मा
मानंतरमधिमासः पतति। कदाचित्प्राप्तिश्चन्मासानंतरं। कदाचित्प्राप्तिश्चन्मासानंतरंमितिविक्ष्यांगीकर्त
प्योननियमः। अन्यथातेषामप्राप्त्यप्रसंगद्वितिवेत्। मेवं। काकेभ्योरग्नितामित्यन्नकावपदस्य
उत्तरम्युधिकरोपलक्षणत्वयत्॥ विंश्चन्माहिष्यद्वामपिद्वाविंश्चद्विकान्मोपलक्षकत्वेनप्राप्त्यमेभवत्।

न्रीनन्तीत्यमातृतः परचातीत्यपितृत उत्पादेर वर्णनिषेधपरब्लेन प्रामाण्यवलंशं शजमादिपदानामवर्कुनिषेधपरत्वेन वा प्रामाण्यमें भवात्। भ्रताद्वच्छृंगाद्विकारेण युक्तं॥५८॥ मन्महं प्राद्युम्नलमासोनभवतीत्येवपरमिति॥
मन्महं माद्विकारद्वचनं प्रायिकाभिप्रायमिति वाच्यं। न्रीनन्तीत्यमातृत उत्पिप्रायिकाभिप्रायमिति वाच्यं। न्रीनन्तीत्यमातृत उत्पिप्रायिकाभिप्रायत्वेनातिप्रसंगात्॥५९॥ न चतत्र न प्रायिकाभिप्रायं। परं च मात्समाद्वर्धमि तित्रियामव्यवनन्विराधाद्विति वाच्यं। भ्रताविश्वाद्विर्गतेर्मासंस्तित्यादिनियामव्यवचनविराधस्यतुत्यता तगणितविराधाद्वा। महामंग्रातिगद्विग्रेन अधिमासमंगीष्ठत्यन्तिंशा। जमाविक्यांगीकारेरुकोनान्तिंशनात्मादिषु मृदुमंग्रातर्गद्वित्यन अधिकमासापातात्॥६०॥ तेषामप्रामाण्यमंगाद्विक्त्वाम्पुरमंकातिगद्विताधिमासवादीप्रसृत्यभिशुद्दुमंग्रातिगद्वित्यमधिमासम्प्लक्षणं॥ उतकर्मानद्वन्ते रातिमंकांतिरा-

हृत्यं नाद्यः॥४८॥ वर्षमध्ये गता मासं क्रांत मासं भृत्या सेभि ॥ न द्वितीयः॥ कुर्मन् दृत्वा तान् अधिमासं तान् अधिमासं तान् सति न कुर्मन् दृत्वा तान् मित्यन्योन्या अथ यत्र संगात् ॥ शुभ्यत्र मासं र्वे अर्थात् अवस्था अन्तर्वना मित्या ॥ त्रयोन्मासमध्ये त्रिवचन विरोधात् ॥ त्र्यम्बन्नमित्यांता द्वौ त्रयाणां प्रथक् ॥ त्र्यम्बन्नप्रतिपादन् विरोधाच्च ॥ अधिकृत्यामोमासमध्ये त्र्यम्बन्नप्रथमा सुशास्त्रायोगस्तुः पंकजन्तु वृत्यत ॥ मन्त्रे ६० त्रिवचनात्मकमध्ये पूर्वमित्यमागुडुत्तरमित्यमागुडा मुख्यः ॥ संक्रांतिराहित्यगुणया गात् ॥ संसर्वगोणाधिमासकात्यः ॥ तथाच उद्योगिः त्रासन्न ॥ असंक्रांत मासोधिमासम्फुटस्यात् द्विसंक्रांत मासः ऐन्यान्यः कुर्माचित् क्षयः कार्तिकादित्रयनान्यतः स्यात् नदावर्षमध्येधिमासदूयं चेति ॥ स्फुटः स्फुटं दुमासः असंक्रांतः शुभ्यसंक्रांतिराहितः अधिकृत्यासउत्तरम् ॥ स्फुटसंक्रांतिरूययुक्तः क्षयमासः कुर्माचित् अधिकृत्यासवत्सर्वस्वपि मासेषु द्वयः स्यात् नेष्याह ॥ क्ष

यः कार्तिकादीतिनियमानंतरमाद्। तदेति। तदाश्वयाग्रव्यः स्यात्तदाश्वयाग्रव्यस्य पूर्वापर्योः संसर्पद्युपंस्या
त। न चाऽन्नाधिमासद्यशब्देन मुख्याधिमासद्यशब्दीयमेवकार्यभावाहितवाच्यं। अयोदर्शानुभु
तिगद्वामामंचतुर्दशः क्वापिचनेव दृष्टुन्यनेन चतुर्दशमासत्वं न संमिथ्येत॥ वाच्यकसत्वात्। न च चतुर्दशमा
सक्तवं न विष्वति। द्वयमासस्य लोपस्त्रपक्षयत्वाहितवाच्यं। द्विसंक्रांते ग्रन्थशयमास संहयो संकैतितत्वात्
। अधिकमासपात्रवत्तगणनयास्यमासस्यानियनज्ञानवर्कामुख्यः अपरागोणः तयोर्ग्रहणमस्तीतिवा
च्यं। मुख्यगोणयोर्कमिनप्रयोगे एकेनवद्वारेन ग्रहणायोगात्। तस्मान्तरं सर्पद्युयमेकत्ववद्युत्येत॥ न नुसं
सर्पग्रहणसंसर्पद्युयं॥ द्वयमासः अधिकमासं चतुर्विचत्वाग्मासानिहिताः प्रसर्येरत्। अधिमासान्तिदृष्टः
स्यात्संसर्पद्युयत्तीतथा॥ संसर्पद्युयत्तीमासोमलमासस्यनिहिताउतिवाहस्पत्यवचनविरुद्ध्यतिचेत्॥

मेषं। उभयोरन्यतरस्याधिमासेनदेष्टुनावश्यंभावेनमासन्त्रयस्येवसंभवात्। तयोः संसर्पयोरकम्प्यभुद्
वप्रनिषादनाच्चा तथाच्चावाक्षिः। एकस्मिन्नपिवर्ष्यचेत्हौमासावधिमासको। प्रवेष्मासः प्रकातम्प्रादप
गम्भीरिमासकः॥ ॥ तथा। मासद्येवमध्यं तु संकांति न यदाभवेत्॥ प्राकृतस्तत्र पृथ्यस्यादधिमासगत्थोजर
इति। यदा संसर्पेद्वौएकस्मिन्वर्ष। तदापूर्वः शुद्धः उत्तरः दुष्टुत्यर्थः। एकमंसर्पः आश्विनादिष्टदृ। भवरः
संसर्पः चेत्रादिष्टदृ। तत्रनिनयिकं ब्रह्मासंब्रांतवचनं। चेत्राद्योर्जाधिमासः प्रतगम्भीरिकोभवेत्। दृष्टाद्वि
सर्वत्राम्बुपुतस्मिन्मृत्तिस्त्रियोर्ज्ञी॥ ग्राम्यिनमारभ्यचेत्राद्योर्ज्ञमधिमासः संसर्पः दुष्टोनभवति। किंतु चेत्रा
दिष्टदृयः संसर्पः मण्डवुसः। तत्रदेतुहृष्टेतिद्विष्यस्मात्। तस्मिन्चेत्रादिष्टदृप्रवन्नयादशीमृतिरिव संसर्पाम्बा
द्वस्था॥ सूर्यत्रस्तुसिभांतादिगणितशास्त्रेषुपुतुलादिष्टदृ। यांति थंसमनुप्राप्य तुलांगठति भास्तुः। तथैव

मर्यतंकांतिर्मषयादन्तगुहतीत्यादिप्रायेषाऽद्वृन्नात्॥ इक्षुवृयचनानंतरंत्योतिःसिद्धांतं॥ घटकन्यागतंसर्वं
शृङ्खलेत्याप्यधन्विनि॥ मकरंवाथर्कुभेचानाधिमासांविशीयताति॥ अस्यवचनदृयस्यस्वरूपनिषेधप्रते॥ दशा
नांफाल्गुनाशीनांप्रायोमाघस्यतुक्त्वित्॥ नपुंसक्ततंभवतीत्यादिवचनविरोधः॥ नचेतस्यापिमुख्याधिमा
मविष्ययत्वमेवाभितिवाच्यम्॥ मासःकन्यागतंभानावसंकांताभवेघदि॥ देवंपित्र्यंतदाकर्मनुमार्हकर्तु
रस्यां॥ बस्मिष्ठः॥ मर्वपुमासकःस्याज्ञुकादिवेद्यपिचशृन्यमासःसंसर्वकःसर्वभवेदिमासःसर्वविचेतेगुरु
निंद्यमासाऽत्यादिवक्तुवचनविरोधप्रसंगात्॥ शुश्रुंगन्मासादिनियामकवचनविरोधप्रसंगाच्च॥ तथाचवच
नांतरं॥ कन्यादिपञ्चकोनस्याद्विद्वाणीपितृक्षणे॥ तद्वातुकंघितंनामफाल्गुनदृयकारकं॥ कन्यादिपञ्चके
रकःस्फुटसंकांतिर्गद्वतः॥ अपरःकार्युने॥ तदाकन्यादिपञ्चकेनविधिःतदासंकांतिर्गदित्यंतस्याल्गुन

हृष्य वत्तमुरग्याधिमास कं कारकं दायकाग्रकमित्यर्थः। तथा च मासद्युयव्दमध्यन् तु संकांति न यदा भवेत्। प्रा-
रुत्तमत्र पूर्वम्याद्धिमासम् योजनः। चेत्रादर्वाद्गाधिमासः परतस्त्रिधिकोभवेत्। तन्मध्यपूर्वधिकोमा-
सस्तदा चेत्रामलोभवेत्॥ आधिनादिष्टेऽधिमासोनभवति परतस्त्रिधिकादभवति। यदा अ-
धिनादिष्टेऽपि अमायाद्यमतिव्यक्तिं स्तु ग्रामध्यमंकमः। चेत्रविलुप्तमतिक्रम्य संकमः। यदा
चेत्राद्यमलमासः संतर्पः न शुर्वः। तु श्वर्त्यर्थः। कार्तिकमासविषये अन्यः प्रायः कार्तिकमासस्य वृथि-
नं स्थैर्यताद्गती। अत्यन्तिकीयदास्योमाङ्गदो यति कंतदा॥ इव कार्तिकमासाण्यर्थतेनातिदीयते॥
मासानामितर्ष्यां च यर्थेन त्रादनाग्रहः। यांति शिंममेनु प्राप्यति यं पूर्ववत्। यदा चक्राति वाग्म्बानद-
ति क्रमणं भवत्॥ त्वं त्रियाणामंसकृधाग्रस्तदापि वति मेश्विनी॥ ग्रतेयामंषि संतर्ष्यविषयत्वं। स्फु-

दग्नं रयोऽसासवधिमंभवात् । न मध्यगतेः तद्भावात् । कृन्यादिपञ्चकेनम्यादित्यादीनिवचनानि इति
माणीचलद्यन्ते ॥ मूर्यव्रिष्ट्यन्दोमशादितिभान्तेद्वाद्वादिप्रस्त्रिवंधेषु अदर्शनात् । तथापितेषां
प्रामाण्यमाश्रित्यविषेषादर्थितित्रृष्ट्यमंतर्यमभिमपग्रन्तेणाण्युक्ते ॥ यम्प्रिष्ट्यन्तेद्वादिरका
पग्रपरं दर्श । गुह्यमवतिभानोः संकान्तिः साधिमासम्यात् ॥ एकमिन्नपिवर्षयत्रे हलक्ष्ममासयोरु
भयोः । तत्रोन्नराधिमामः मृगत्याचापमर्कदोरिति । नन्देतेषु वचनेषु अधिकमासशब्दः संसर्वविष
यः द्विमित्यंगीत्रियन्ते ॥ मुख्याधिमासविषयाद्वास्त्रितिवाच्यं ॥ गणितदिग्ंधान ॥ ग्रन्थसिद्ध्यान्तादि
वचनविग्राधावृत्याच्यवसिष्ठः ॥ पर्वद्वयं संक्रामयो योदिम्यात्यनंतिर्संकमणद्वयं ॥ मंसंर्पकाद्वयति
नामधेयो मध्याकंगत्यात्मधिमासइक्तः ॥ पर्वद्वयशब्देन पर्वद्वयान्तोविवक्षिनः ॥ पर्वद्वयने पर्वणाः अ

मास्ययोंतर्गत्यर्थः। मध्याकर्णगत्यात्मितित्वाच्चूदूगत्यासंसर्वदिस्पतांउपाजेऽतिसिद्धं। तथा
च पाधवीयमुद्दर्तदर्थेण॥ संसर्वादिमासिद्धिर्युगल्लक्षणाद्युपनामित्तचेन्नस्मिन्द्यो—युग्मभवेश्वदिषुनम्
ग्राहुर्दूस्पतिः॥ अर्कदृश्यादिमध्ययोगस्युगन्मध्यकर्मस्यामयोःसंकाळ्याभिमासआद्यात्मित्येमासा
स्त्रयोनिंदनाः॥ अथान्येतु॥ चेत्रादर्थाकुभिमासः॥ घटकन्यागतेस्त्रयेत्यत्ययोःपूर्वकम्भान्योर्विष
योतरमादृ॥ उत्तिविनिश्चित्तदृष्टिनात्मकमासेपूर्वभागोनाभिमासःभुदः॥ परतःपरभागःभिकः
तस्मिन्दृष्टिविनात्मकमध्यपरभागस्ययोर्भीमृतिःसर्वद्वार्ष्ण्यपुरुषन्यायसिद्ध्यायंपक्षः॥ अधि
तस्मिन्दृष्टिविनात्मकमध्यपरभागस्ययोर्भीमृतिःसर्वद्वार्ष्ण्यपुरुषन्यायसिद्ध्यायंपक्षः॥ अधि
कमास्यगत्यिस्पत्वात्॥ उद्दृश्याप्रतिष्ठत्वानियमाच्चं॥ अन्यथातिथिवद्वैरपि इति॥ मंत्रापातः॥ तस्मा
त्पूर्वमासास्यगत्येषः॥ अधिकमासइत्यंगीकृत्यं॥ तथाचब्रह्मसिद्धांते॥ तावन्मासांवर्तमानोद्दिनषष्ट्यात्मकः

मतुःनिर्गाष्टजः पाण्डुनन्देषु दूषापापाद्युपक्रमात् इति च व्रादिष्ठं तु न्यायसिद्धमपि अधिमासम्युपर्वमा-
स शोषनं। उपर्यामलिल्लुचोक्ते योद्दितीयः प्रावृत्तमत्तुति वचने नवाध्यनं। तस्माच्च व्रादिष्ठं तु उन्नरमास
शोषनं। अधिमासम्युपर्यामित्येति। द्योनिः पिता महोपादा द्युर्दिवसेमांसः कथिनोद्याद्ग्रायणं। पूर्वोर्धनुपरित्या-
द्यवर्त्तया इन्नरक्षयाः। तथाच्च योगतः शास्त्रदिवस्य रदृत्यर्थं विभागमत्तोत्तमः। कर्मात्येकमदः छेदते
थेच्च वंचचंद्रमाः। एवमर्थतत्त्वीयानामधिमासकर्मागतिः। श्रीष्माजनयनः पूर्वप्रियमाच्चेनुपरिव्रमिति
दिवसम्युताथ्येति। प्रमाणं ५५ इति चाटिकाः तस्य विभागं च तुः ५५ शतपद्मान्तरं द्वाराति। तद्वक्तव्यो वृष्टय-
दिकान्यन्दिवसं कर्माति एवं चंद्रः। एवं द्वात्रिंशत्प्राप्तायानं न वो उपादिवस्य घंटिकाचतुर्ष्टयानं तरमधिमासः
पतति। अर्थवद्योर्धनुत्तीयं येषामन्दानं। एतदुपत्तस्यां ३३ सामादेः। अन्यथामासपूर्णाभावेनाभि-

कृपामासंभवत्रमंगात्। न यम्पूरागतिमाध्यत्यद्वान्निंशत्तिर्णमादिमध्ययदाकृदाच्चन्मासपात्विकृत्या
मितिवाच्यं। षट्टिरोत्येकान्निर्णशदादिश्चिपम्भूतसंकातिरादित्यनाधिकृमामम्भवीकृत्यमंगात्। ततेर्वेतोपा
मप्युपलक्षणपरत्वमंगीकर्तव्यंम्यात्। तथाच्चगणितविरोधः। तत्त्वब्रह्मसिभांतादिगणितविरोधः। षोड
शुद्धादिवमाधिगृहान्निंशत्तमासगणनयामिक्षांतानांषट्टिर्णद्वृत्तांशांकतिथयश्चाधिमासकाइत्यादिसूर्य
मिक्षांतयचनविरोधप्रमंगश्च। चेत्रश्रीभादिष्ट्रैष्वास्तिर्णनात्मकृमासविषयेष्ट्रैष्वर्मधिमासंज्ञनयतः। प
रिष्वमाद्येत्कादिष्ट्रैत्युपर्थिमं॥ उपगिभागमधिमासंज्ञनयतिर्णतिर्णकार्थः॥ यज्ञमिक्षांतिर्णगोमणो
स्यपृष्ठधिमासः। पतितोप्यन्त्योग्यदायदामवाप्तितोप्यित्यः॥ मेर्णिर्णकैःकृमश्चाधिमासेष्टद्विर्ण
नोद्यः। सप्तियाविधियः॥ दूष्कायुतांनन्त्रमर्णेधिङ्गोप्यित्वीत्वेःकृत्यभवाधिमासः। मेकानिर्णकात्मव्य

यात्मास्मानतः प्रसाध्यो गवन् पूष्पवं तोऽपुत्येतत् शोक दूर्यं वरण्णयं विषयं। तत्र करण्णम् यां सिद्धां तान् सार्गण
तथा स्यद्दः। यतः सन्यति तोष्यधिमासः अतव्यः यावद्यदाच भयति तोषित्यः। तदाक्रमद्वाः मुक्ते निर्वा
गेत्येति ग्राहिमासेः। इति नोष्यः सुधिप्राविधेय इति प्रथम प्रथाथर्थः। अथ वानियमः ग्रावद्वायुलं वनेत प्रदृते षुकर
ण कुतृदल्करणवृग्रकान्तमानमतिथिवक्षादिषु॥ न तु कलिग्राण्डिकल्यान्यत मावक्तव्यवनेन॥ प्रयुत्तेषु आव्य
भरवाविष्कृतं त्रयं दुखाद्यादिषु करण्णयं विषयमः। याच इति पथ अतिः। अथ यानि पञ्चविंशत्तमासा
मात्मकेष्यादिः। मायं च पक्षाधिकविंशत्तमासास अधिकमासद्वति। एवं पंचरथावत्यावत्या॥ उन्न्यथा प्र
यद्वगणितविरोधेन यज्ञमानः प्रस्तुतिवत्स्त्रार्थप्रामाण्याभावप्रसंगात्॥ तथा दृश्यासः। गृतेत्वं वैदृश्य
माध्यं च पक्षादिन ग्रदुश्यो दिवसग्याद्यमेभागं पतत्यधिकमारकः अंद्रम्यति मासः करोपते तिः उत्यतः।
भांद्रः।

र्वमुन्नभिज्ञिभतः कारणात्रयोमलमासा॑॥ मासदूर्येद्मध्येतुमंकांतिनेयदाभवेत् । प्रायत्तम्भृष्टम्यादनर
ज्ञितिनिंदित इतिम्पूर्वगत्याभसंवृत्तत्वात् आग्निमासः पूर्वः संसर्वः अयंपूर्वः शुद्धिंशदिनात्मकः ॥ शुद्धः
पञ्चटीप्रिंद्रदीनोन्नेद्दीनोमध्योर्यात्मामान्वित इतिपूर्वोक्तीत्यासममयोजनेन अयंमासः मिहूः ॥ अथाथि
इमामोदाहरणं ॥ अन्तर्योपोमासः द्विनात्मकः तत्र दूर्दिनमध्येष्वेत्तिमासक्षयात्यः । चेत्त्रात्मामयक्षयो
न्नितभाद्रयहमावास्याद्गणः १३०६५ अष्टरूपम्पूर्व
गत्याभ्यसंकांतोपथ्यद्वृत्तचर्वमंसर्पदाहरणचांद्रसौरमानाभ्यांभाद्रयहअपरयक्षचतुर्दशीदं १३०५० म्पूर्व
गत्यामंजन्यामर्कः ७३ सौरमारः अमावास्यायांभोमवारः अभिनामावास्यागुरोदं १५ संतुलामर्कः दं १३०५०
इषरी ॥ ॥ अंदूष्यतिगत्यर्थः । तद्यथाचेत्त्रात्मनवमामयोनिताहरणः १३०६७६ मार्गान्विग्रापरयक्षामावास

स्यायां वौम्मूर्त्यादं २८ मं धुनुष्पर्कः ६८ अं द्रम्यते गरं भः दक्षामासयोग्निताद्वर्गणः २३० २३१ अं नं इ॥
प्रथमयोग्याय प्रथमावास्यायां योग्निताद्वर्गणः न तु गणिता गतः ३० २२३ स्फुः मावास्याभोमेदं २४५ म्मूर्त्यमं
मकरं रुः २४६ उपरिक्षयागव्यः अं द्रम्यति ३० ममाप्नः क्षयद्विनामन तु कोपः भृन्य इत्यर्थः नामत्रयमनम्य
एतावताद्विसंकरान्मासोऽग्नातः ३० भयभागात्मकोमासः अधिकोज्ञातः ४५ भयथाधिकमासस्यानयनं यथाप्रथमपो
याय प्रथमाद्वर्गमावास्यायां ग्रन्त्राद्वर्गणः २३० २० म. र. २८। १० च ४८। म. चं. ८। दा ८। ग ४८। ८ म अवास्याम्या
भोमेदं २४१ अं च ग २४८० ३४५ ध्यन्तु देश्यामेव मध्यमं मकरं रुः ३२० मोमेस्फुः द्वमंकरसंकरात्मिति विनेचास्ति
तयाप्रयोग्ननं नास्ति ३० भययुनाद्वितीयपोषवद्वल्लामावास्यायां भ्रदर्गणः २३० २३२ म. र. ८। २८। १०। ग ५८
८ म. चं. १०। ११। पु। अ। ग ३४०। ३४५। म अवास्याम्यानुर्थं दं २५३ मध्यमं कुभेरुः ४८ उपरिअधिकमासः ममा
मः ५८

१३० अ६७ अ८५ मंसर्पः एवं द्वार शामासात्म क वर्षं व्रयोद शामा माज्ञाता ॥ १३१ ॥ ॥ उत्त्यमिन्वेष्ट संसर्प हृष्टं पूर्वोप
रयोः ॥ अंदम्पतिः भग्निकुमास अथ मध्ये चत्वारं प्रियमासाज्ञाता ॥ एता विधि कुमासे द्वारात्रिंशामा द्वारा कुन्त्ये शामासे
प्रतितः ॥ अभेग्निमाधिकुमास संवत् १६०० शुक्ल १५६५ अंकुरगण्डामासम्भकादगीणः ॥ ३१ ६७७ अंतरभाद १५६५
मप्तमासादगीणः ॥ ३१२ १५६० ७८८ ॥ ग्राण्डिवनद्वात्रिंशामासानुंतरमेव पततीति ज्ञातव्यं ॥ मामुद्धिकुलसंप्राप्ते
स्थाणः पूर्वः मुरासरेः ॥ त्रालणोः २३ त्रियवेष्टः २४ द्वेष्टिभिस्तथोज्जरेः ॥ एष चारे ॥ पातु ग्रामिः म्लागु
रुपूदातिंदूरं ॥ अथ मिश्रदपूर्वांश्च माल्यात्मणां वर्गुनितात् ॥ मदक्षिणां ब्राह्मणाय दद्यात्पापापनुज्ञये ॥ वर्षं व्रया
द्वितीयं पार्वते क्षणादेव गच्छति ॥ ॥ भक्तीन्नन श्रीपुरुषो जमायंश्चीवि भवनाथं अथुनिष्ठमान्यः ॥ विश्वप्रकाशतभि
धपहूतोत्त्वतावभृदधिकुमासनिष्ठयः ॥ ॥ उत्त्यधिकुमासनिष्ठयः ॥ अथाधिकुमास ब्रतं ॥ मीरधर्मो ज्ञेर ॥

यमु०॥ भगवन्मामस्यनिर्णयस्तुतोमथा॥ मन्मामापनोदायन् यस्य पापं ब्रह्मादिव् ॥१॥ शीर्षं उ०॥
साधुपूर्वमद्वाभागदेतेशाधिष्ठेत्या० त्वम्भायदुक्तं लायायेतश्चणुष्व ब्रह्मान्तोजम् ॥२॥ यमु०॥ भगवन्मा०
यथात्वस्तापृष्ठेः किमिति किं ब्रह्म ॥ तम्भर्वतं ममाग्या० द्विवतं हेतुं ब्रह्मान्तथा ॥३॥ सूर्यु०॥ लायात्वस्तुः मुतासा०
द्वीपमपातीश्चमिते ॥ ममनेत्रोन सो दुसाऽग्नकासीजनुमध्यमा ॥ आत्मनः लायायामिश्रावभाजमु०
प्रनासती ॥ मत्युचंताऽयामासच्चर्णेन यमंतुषा ॥४॥ यमेनाविदितः सो दृष्टिचार्यच पुनः पुनः ॥ द्वनात
मभिज्ञापयत्रममाश्वासनदा ॥५॥ मनुकुद्धः गाराप्यमाभवत्पापभागिनी ॥ पंडेन कुशां भविताऽग्नापमुंबद
दोचमां ॥६॥ ततोमयाविचार्येत्यत्क्वानस्याः क्षमापनं ॥ यावकांस्यध्यनित्यायद्यमः कुटीनयनेसप्त
र्द ॥ माचमत्वात्पितुर्गद्यवेद्यदिद्यनः ॥ न तस्तु द्वान्मगादेनां पुत्रिमाकान रामव ॥७॥ अयं मन्त्रिमु०

र्णमामः श्रीमर्यपूजयस्तत् ॥ मलमासेवथोक्तेनशापान्मुक्ताभविष्यमि ॥१॥ छायोवाच ॥ तन्तीहरंत्र
तंतातकिंपुण्यंकोविदिः स्मृतः ॥ कथंपृज्योममपतिमान्मर्यादिग्राहदृ ॥२॥ नदोवाच ॥ अष्टुष्टाचदितापुत्री
मलमासमममुद्दवं ॥ ब्रतंतेकथयिष्यामिंयत्वापापमुक्तर्जेत ॥३॥ शून्रिंशाद्विगतेमासेवितेः पोतुंभिरु
या ॥ घटिकानांचतुर्थेणपत्वेकोविभासकः ॥४॥ मर्यार्कमासेमर्याचेदमावास्याद्युपतेत ॥ उविमामः
मवित्तेयः पुण्यकूर्मसुनिंदितः ॥५॥ मूर्यः मवेगतांस्यस्तिमर्विराः सब्देभावनः ॥ कान्दीरुपीत्रामर्यतिस
र्वादेवगणान्मने ॥६॥ विष्टमुख्यादिविष्टमुभूत्वामर्याव्याप्यस्तितोजगत ॥ तृतीयेवंत्रयस्तिंशान्मेमास्यप्रिके
मले ॥७॥ मंप्राप्तपूज्यमयंनरकानारकंदरि ॥ वर्तिनोयमपुरेयावन्यः समाप्यते ॥८॥ अस्तुः म
र्यभानुअवच्छवनपनांगविः ॥ गम्भस्तिर्यमासित्राद्विरप्याचिर्द्वाकरः ॥ विष्टमुअद्वादशदित्यामाद्या

दिषुत्पर्णतित्रिः। निःमृष्यधिकमासेतुर्मुक्तंतपतेद्वरिः॥ नागायणक्षत्रिभूतपतेचस्वतेज्ञमा॥ मध्यकालग्नम्
ध्यवत्तिसूर्यस्त्वीवभुर्यतः॥ २०॥ मध्यंयोनियमंकुर्याद्वृत्थावनपृवंकं॥ मलमामव्रतंकुर्वन्यंदितोनियतंदि
यः॥ प्रातस्थायमेभाष्वीम्नानाद्यायुपर्वते॥ प्राणानायम्यमंकुर्यमलंवर्षयाज्ञतं॥ २१॥ विशोक्कामः
पुण्यम्यपुत्रादीनांचरुद्यो॥ सूर्यनारायणप्रीत्यमलमामव्रतंद्वद्वं॥ उपचारःपोदुशभिःकरिष्यपृजनाविभाः
। शुद्धागंतित्वयस्मंमध्येकाणिकयामद्वृत्तवर्णात्मात्मकर्त्तव्यंतेत्॥ नाच्चपात्रंन्यमेत्कुभंवस्त्रयुग्म
नवंस्त्रितं॥ २२॥ मौवर्णप्रतिसात्वन्यमेतश्चीर्णेयंमधिर्णी॥ तनःपृज्ञाविद्ध्याहैध्यानावाद्वनपृवंकं॥ २३॥ ध्य
यःमद्वामवित्वंतुत्तमध्यवत्तिनागायणःसर्वस्त्रामनंसंनिविष्टः॥ कंस्यरवानमंकरकुर्वन्योन्याक्षीटीद्वागीद्वि
रणमयवपुर्वत्तश्चक्षः॥ २४॥ तुत्तिध्यात्मा॥ पृवंव्यात्माब्रह्मीसम्यकुद्वावचक्षगदाधर॥ अत्तवर्णःयोदुशा

भिगपचारेत्वपूजयेत् ॥२८॥ अंकारमादितः हृत्वानमोनेन प्रपूजयेत् ॥ कर्णिकायां भवेन्मुख्यं सर्वं सन्त्वया
त्प्रकुं ॥२९॥ पूर्वादितो ग्रन्तेद्वाश्चेन्द्रो कृपाल्कासत्तथेत्वः ॥ विनायकादिभिः साध्यं सत्यं उर्वतयेव च ॥३०॥ पूर्वादि-
तः वै मरेषु ग्रन्तादीश्वरपूजयेत् ॥ अस्याणां भागवतं विश्वं ग्रन्तं गणेश्वरं ॥ नंदीग्रन्तं दह्मो च श्रीपतिं ग्रन्तं वृषभं जं ॥
गोरीश्वरं पशुपतिं मदादेवाक्यघुवे ॥३१॥ उद्गमिन्यमंचेव निर्कृतिं पादिमासनो ॥ कुबेरमीश्वरं विश्वं दुर्गाक्षं च एव
वाग्यवः ॥३२॥ आकाशं मध्येनोच्चनिमायुधान्त्यजयेद्वद्विः ॥ पूजयेद्युथिकापुष्पेः पारिज्ञातिः कद्यवक्तः ॥३३॥ गो-
तीकमूलविन्वेश्वधूपेः सागुरगुगुल्मः ॥ घृतदीपेश्वनेवयेः कलंकः काङ्कशेषात्था ॥३४॥ प्राचीदृजिल्कवायेद-
पाद्यनेमरतनमः ॥ इतिपाद्य ॥ सर्वायचनमस्तु भ्यं नमस्तम्भिव्यवनेत् ॥३५॥ गुल्याचमनं ॥ अर्थं स्तोचयन
शाय आसनं परिकल्पितं ॥ गुल्यामनं ॥ आकाशान्तुमण्डेभाद्यायाऽर्थमस्तुते ॥ गुल्यायो ॥ दिभ्यो धित-

र्णपृग्रायम्नातंयचामनेऽर्द्धं॥ इति पंचामृतम्नानं॥ शुभम्नानंदादशात्मनं मस्तुभ्यं दिवाकर्॥ ३३॥ इति शुद्धम्नानं॥
नमोऽन्नगद्विकाशाय पुनर्गच्छमनंनम्॥ इत्याच्चमनं॥ जगन्त्यकुलकाराय नमस्तेव स्तु युग्मक्॥ ३४॥ वस्त्रं॥ नमो भास्त्रं
रगंधं ते भर्यं यामि मनोद्वरं॥ ग्रन्थस्त्रवपदं तु भ्यं मदन्तरवृषाकुर्॥ यज्ञोपवीतं॥ अच्युमाच्चमनं चेत्यजनानं दक्षग
यने॥ किरण्यापाम्लनिमिरं तु भ्यं पुण्याणि भास्त्ररे॥ द्विकाश्वोक्तमस्तु भ्यं अस्त्रतानम्यास्यद्॥ वनस्पत्यद्
वाद्युयः कमस्त्रारणमंदुन्॥ प्रभाकृतवायं वै मया दक्षः मुदीपकः॥ विभाकशायनेवं यं प्रपंगव्येन पाचितं॥
३५॥ आचामो भास्त्रते तु भ्यं मस्त्राच्यनमोनमः॥ विवृत्वत्तु तांच्चुलंदूरिद्वयतेनमः॥ ३६॥ उपमर्गमनम
स्तु भ्यं दक्षलक्ष्मिरहस्यामत्॥ प्रदक्षियामि मात्तुं मक्षयापन्ननाशनं॥ ३७॥ विकर्तननमस्तु रुनिमिरायन
मोनमः॥ प्रभनमणपूजां तु नादेज्ञानकृदायिवै॥ क्षमस्त्रवृत्तात्मवानपराभ्यात्मदूनयि॥ ३८॥ एवं वि

धाय पूजां च श्री सूर्यमहात्मनः ॥ विप्राय वाष्णवं दद्या त्रयमिन्द्रियस्थमत्तरण
ः स्वयं ॥ तस्माद्ग्रायन दानेन प्रीयतां तरणम् मग्नेत् ॥ उतिदानं ॥ वैभ्रामिक्रस्तु दायं ग्रहीता च स्वयं दरिः ॥ उभयोः
स्तारकः सूर्यस्तास्त्रात्मूर्यस्तस्य चतु ॥ ५५ ॥ उतिप्रतिग्रहः ॥ चित्रभानोः पूजनं हि कुर्यादेवं समाध्रितः ॥ सयातिपर
मं मात्रं मासे ज्ञाते मन्त्रिस्तुते ॥ ५६ ॥ तस्मान्तु रत्नं हेषु त्रीश्री सूर्यन्वाभिपूजनं ॥ ग्रन्तं शत्याकथां श्रुत्वा द्वापान्मुक्त
भविष्यसि ॥ ५७ ॥ ॥ श्रीसूर्य उ० ॥ उतिश्रुत्वा पितृवां क्याछाया देवीत्याकरात् ॥ वृत्वा शायाद्विनिमुक्तानोद्ज्ञे
द्विषयासद्ग ॥ ५८ ॥ मलमास ग्रन्तं यस्तु कृतिप्रतिसमाध्रितः ॥ तस्याद्ग्रन्तं सव॑ मायन्वरदः सदा ॥ ५९ ॥ ॥
उतिश्रीमार्घमानं रेमलमास ग्रन्तकथाभमान्ता ॥ ॥ अथष्टुर्लभस्वादधीर्दिवयं ग्रन्तक्षेत्रात्मिकर्व्यते ॥ स्तं ५०
देवं वै व्रग्नाथ ग्रन्तिमेव दत्तं वर ॥ वापशयः कथं न्द्रणां भवत्काले कर्त्तीश्वर ॥ १ ॥ ॥ उत्त्वर उ० ॥ २४४७

त्रयवस्यामि सर्वपापभयापदः ॥ मर्वकामपदं नृणां मर्वसंपत्तम् द्विद्वयः ॥ ३॥ स्वगां पवर्गदं पुण्यमर्होष्ट्रवनाश
नं ॥ मर्वमांगन्यज्ञननं दुःखदुर्गांतिनान्तरं ॥ माध्यादं दुक्षयेऽग्नेवार्केभृत्याननेन ॥ अधीर्दयः सवित्संयः स
दम्नार्क्षयदेः समः ॥ अमार्क्षपानभवणोर्युक्तान्वेत्युष्माद्ययोः ॥ अधीर्दियस्य योगोयं स्नानेद्वनेऽफलं च हृ ॥
तावद्वज्रं तिपापानिसुवहृनिघनान्यपि ॥ यावद्वर्धोर्दयोभ्येति सर्वपापप्रणादानः ॥ अदत्त्वालंघितायः
स्मान्त्रागन्याभ्युदयस्यहि ॥ अर्धं हृतीत्यतोविप्राः प्रादूरधोर्दयं शुभं ॥ इवेवयोगरज्ञायं न तु रात्रोष्ट्रानन ॥ ना
न्यः पुण्यतमः कालायोर्धीदयसमाभवेत् ॥ अधीर्दयं तु संप्राप्तेमुनिदेवगणार्चकाः ॥ पापांधकारान्मुच्यते भवे
युविमलानराः ॥ अधीर्दिये महायोगे सर्वगंगासमंडलं ॥ शुस्त्रात्मानोद्विजाः सर्वभवेयुर्ब्रह्मसंमिताः ॥
५०॥ तुल्मापुरुषदेस्त्रात्र सदाशिवपुरुषं ग्रन्तेत् ॥ द्विरण्यगर्भदो मत्योगर्भवासंनवानुयात् ॥ गोसहस्रप्रदो

नित्यं पिताम् दूषदं ब्रजेत् ॥ जपयत्स्नान दानथा दूकर्ता दूर्वं व्रजेत् ॥ रुक्षः ॥ प्रायशो हक्को मत्यमि
दभाग्यामद्वेशवेर ॥ वापक्ष यार्थिनो मत्याम्बादिषुक्तका मुकाः ॥ त्मो भमो हादिभिर्ग्रस्ता दानधर्मप
गद्धुरवाः ॥ अद्वाक्ता भमिद्वादो मुच्यंतेविवेष्टकथं ॥ ईश्वरः ॥ ५ वृद्धाम्यस्तिमद्वादानं नृणां
पापद्रंश्चुम्भं ॥ चेतुः पाण्डित्यलं मुख्यममंत्रं त्रकारयत् ॥ चत्वारिंशत्प्रत्यलं वापिषत्प्रविनिमेव च ॥ नि
स्ताय व्यायमं कांस्यतस्मिन्यं कर्त्तमात्मित्वेत् ॥ पद्मप्रकर्णिका यांतु कर्षपानं सुवर्णकं ॥ तदभावेतदर्थं
वातदर्थवाविनिक्षिपते ॥ सुवर्णपायमं पानं त्रज्ञविश्वमुक्तिवाम्बृयः ॥ तस्मा देतत्रयं दद्यात्रीमयम
भेदतः ॥ सुवर्णपायमामत्रयस्मादितंत्रयीमयो ॥ आवयोस्तारकं चेष्टस्तद्वाणद्विज्ञोत्तम ॥ दानमंत्रः
दानं लार्थस्तथान्यथ्यत्वं सुखतंत्रय ॥ तत्पुण्यफलसंसिधिः संपूर्णो भवतात् व ॥ प्रतिश्रद्धः ॥

युक्तिमेधावन्मारण्यमंपदायूषिद्वेष्टमे ॥ त्रयीमयोर्द्वजः साक्षम्यत्रयीदानंनतेनमः ॥ इति प्रार्थना ॥ ४८ यत्
स्तेनानमध्यादियमहातिथी ॥ सर्वान्कामानवाप्नोति कार्तिकेयनसंशयः ॥ गोचर्मसात्रभूमिं वाद धार्तधी
दयेनरः ॥ तद्भावेयथाऽन्तियोद्दातिवसुंधरां ॥ सचक्रवत्तिभवति प्रसादानमष्टमुग्ने ॥ गोसहस्रादि
दानानां पद्माप्नोति पात्रतः ॥ अर्थादियगावहुदुर्धदोर्प्रीसक्तमवस्थामनुप्रलद्धिणां ॥ अलंकृतां
द्विजपुंगवायदवेतिलोकान्ममपापमुक्तयः ॥ अर्थादियभूमिसुवर्णवस्त्रगोदानकर्ताद्विजपुंगवाय ॥ ओ
द्योतिरिजं समवाच्यमन्वमदीपतिवंलभतेमनुष्यः ॥ दानान्यन्यानिवद्धादधार्थेर्दियेनरः ॥ पितृनुद्वि
ययद्वन्तदस्यपर्क्तमेत ॥ श्राव्यमध्यादियरूपायिद्वानंचतर्थीण ॥ गयादिष्वलुयत्पुण्यं तत्पुण्यं तभेत
नरः ॥ वृत्यथेचविचाराय व्रतबंधादिकमंसु ॥ अर्थादियस्तर्णदानंहृत्वानम्यकलभेत ॥ श्वेतव्यन्यवृष्ट्युप्युप

महादानेन यत्कर्तुं ॥ दान धर्मोदये किंचृत्वा तत्पुरुषान् ॥ अधर्दिष्ठेन रः स्नात्वा मर्वतीर्थं पक्षं लभेत् ॥
युण्येन्नकेन रः स्नात्वा केवल्यपरमाप्रयान् ॥ नष्टयोमनवोद्वागंगातीर्पुरः मित्राः ॥ अधर्दिष्ठं प्रतीक्षांतः
घस्त्रिवर्षाणि षष्ठ्यमुख्या ॥ अधर्दिष्ठेन तेस्नात्वापरं सिभिर्मया प्रयान् ॥ कलोनरायिक्षेषणकिंभूयः श्रोतुमि
ठास्त्राः ॥ ३३ ॥ इति श्रीकृष्णपुराणान्तिकृष्णवस्त्रं वादेऽनधर्दिष्ठयागकृत्यः समाप्तः ॥ ॥ प्रसंगा द्वृहणवधशा
जित्वा ॥ ये पर्वान्नातेभास्त्ररुचं द्रवागाद्वृगत्वं तेऽनधर्दिष्ठयपरिकृष्णान्नाप्रयान्तिकृष्णनाः ॥ पितृपृथ्विनाशाय
सूर्यस्तानेभवेद्वृहूः ॥ मातृपृथ्विनाशाय च द्रव्यानेभवेद्वृहूः ॥ होमायांगस्य तेयस्य नक्षत्रं चार्कमोमक्षोगा प्रा
ण संदेहमाप्नोति तं स्माप्तं तं समाचरेत् ॥ यस्य विज्ञनमनदेवं त्रेयस्य तेनाश्रिभास्त्ररोगा तद्वानानां भवेत्पीड
येन गतांतिवर्जिताः ॥ सूर्यस्य संत्रमोदापि ग्रहणं च द्रव्यया ॥ यस्य विज्ञनक्षत्रं तेयस्य रोगाथ्याम
ति ॥

तस्मादृनं च ह्रोमं च देवार्चनज्ञयोत्तथा ॥ उपरागाभिष्यक्तुर्योऽण्टिभर्विष्वति ॥ श्रामास्तुतीयोऽसगैः
तुर्थं स्त्रिस्त्राप संस्तुभृत्युभद्रैवरात्रौः ॥ ३।८॥ ११॥ सतांत्यरधारश्चाश्च मध्यमाप्तैर्हर्वै ॥ ० स्त्रथाधमा आदि
र्यमनुसम ॥ २।६॥ ३॥ यस्यराक्षिं समासाद्य भव्यद्वृहणमप्युः ॥ तत्र स्त्रानं प्रवक्ष्यामि मंत्रोषधिविधानवत् ॥
चं श्रेष्ठगां संप्राप्य युत्ताम्रालयं वाचनं ॥ संपूज्य चेतुराविप्रान्वस्त्रमाल्यानुकेपने ॥ पूर्वमेवोपरागस्यममा
माद्योषधादिकं ॥ स्थापयेत्तुरः कुभानुव्रणान्वस्त्रमेयुतान् ॥ गज्जाश्वरथ्यावसीकसंगमाधिदग्नोकुलान
गज्जहारप्रदशाच्च मृदमानीयानिद्धिष्यत ॥ पञ्चगच्छं चकुभेषु भृत्युभुक्तापूर्णानिच ॥ गोन्ननां प्रश्रुतं गोचरं
भसमल्लितं ॥ म्यादिकं चेदनं चेतनीर्थवारिसमर्पय ॥ गज्जदंतं सकुमुदं तथेवोद्गीरगुगुलं ॥ तत्सर्वानिद्धिष्यते
पूर्वकुभेष्वावाहयेत्पत्तात ॥ मर्देसमुद्राः मरितस्तीथं नन्नजलदानदाः ॥ आर्यानुयज्ञमानस्य दुरितभयका
रकाः ॥

स्वर्णनिवाथपि स्वेन दूता सर्पस्य वासुनि ॥ तन्मृत्यं चाताश्रपात्रे पूजये दुष्पचारकः ॥ मंडुलाधि पद्मे व्यमंवै
मंडुयुत्तयादिभिः ॥ सो मंकुर्वा प्रयत्ने न धृते स्तोत्रयवादिभिः ॥ अंशोत्तरात्तवाथ अस्ताविं गतिरेव च ॥ तत्त
न्मंत्रान् जपेन सद्यः ॥ रोषं कर्म समाप्तयेत ॥ दानं दद्याद्यथान्याय मोचनानेत रंततः ॥ प्रतिमावस्त्रकरुणा
नद्याच्चंद्रात पंतथा ॥ आचार्याय श्राद्धं गोद्योदक्षिणा अत्यथाविधि ॥ एवं कर्तविधानं न रोगादिभ्य
अवत्त्वतः ॥ अन्नाभिषेकमंत्राः ॥ यासो चंद्राधंगोदवउत्तरादियानां प्रभुमंतः ॥ सहस्रनयनः ग्रन्थो ग्रहपीड़िं
व्यपोद्दतु ॥ १ ॥ मुखं श्वः सर्वदेशानां सप्तार्चिरमित्यधृतिः ॥ चंद्रोपरागसंभृतामग्निपीडुव्यपोद्दतु ॥ २ ॥ प्रक्षोग
णाधिपः साद्वात्प्रलयानलसंनिभिः ॥ तद्दूहस्तातिभामाक्षोराक्षः पीडुव्यपोद्दतु ॥ ३ ॥ यः कर्मसादीभृता
नाध मासद्विषवादूनः ॥ यमः स्वर्योपरागो थात्रद्वपीडुव्यपोद्दतु ॥ ४ ॥ प्राणरस्यादिलकानां तथादृहस्तमस्तु

प्रियः। वायुः सूर्योपरागोथं प्रहृष्टीडां०६॥ योसोनिधिपतिर्देवः रवदृश्चकुग दाधरः। सूर्योपरागकल्पयंथ
नदोन्नत्ययोहतु॥७॥ योसोविंदुयुतोदेवोभवानिषतिरिभुरः। चंद्रोपगगज्ञांषीडांमनाश॑यतुडांकरः॥८॥
त्रेसोर्हययानियांतानित्राणिस्तावगाणित्रः। ब्रह्मविश्वकूयुक्तानितानिषापंहरंतुवे॥९॥ ब्रह्मामात्रित्रः कुमे
रनिभिषिक्तोगणान्तितेः। क्षयत्रुः मामांगिरोभिर्मन्त्रेऽग्निधादित्केषनेः। पूजयद्वश्वगोदानेब्राह्मणः
श्वास्तदेवता॥१०॥ तानेवैभान्त्रब्रान्तिर्विश्वकरक्तानितान्। यजमानस्यन्तिर्मनिदध्युस्तुद्विज्ञानमा
ः। ततोतियादयेद्वृक्तामुपरागानुगामिनी॥ प्राङ्मनुखः पूजयित्वानेनमस्यन्तिर्विश्वेवता॥११॥ सूर्योद्दीप्तेनैतत्तु
स्ततगोचोथमंगलः। लृतस्नानवृत्तसर्वत्राक्षण्ठायनिवैद्येवत॥१२॥ अनेनविधिनायस्तुप्रहृष्टांतिर्ममा
चरेत्॥ न तस्य प्रहृष्टीगुस्यान्नववंधुधनस्तथः। परमामिधिमानोति पुनराच्छतिदुर्लभां॥१३॥ सूर्यो

द्वै सूर्य नाम सदा मंत्रे पुकीर्त येत् ॥ चंद्र ग्रहे द्वं द्रुना मदत्वा विप्रान्प्र कीर्त येत् ॥ परित्वा चेत देका ग्रो विश्वम्
को को महीयते ॥ तथा च मत्ता तरे ॥ वाक्यज्ञालं ॥ ५११॥ इति शायं धनं ४१३॥१॥ कथारति ॥ ५१२॥६॥
सिति व्रग्मात् ॥ ग्रासात्तच राशि संख्यायां ॥ अभं मध्याशुभेषकलं ॥ राशि नामं द्रुत्क्षेवा धन्त्रु ध्र्वं मर्यमंडलं ॥
द्वं द्रु ग्रासो राद्भूमारवेस्तु राशि संशुति ॥ सूर्यस्य ग्रसनं यश्चान्प्रवाहां कर्त्तव्यन ॥ राशि नामं ग्रसनं पूर्वा
नपश्चाधार्धाक्षेदाच्चन ॥ रविः स्वाध्यास्त्रितानां च सर्वः छनः प्रतीयते ॥ दक्षिणां त्रिस्तु नामधर्या दादि
तः व्रग्मात् ॥ ततो दृविथ संस्तु नानं नैव उनोधना निन्द ॥ अत्येदुनास्य ग्रितत्वाद्वयस्याद्रक्षिसंयुतान् ॥
राशि नः कुंडकोटितं मदत्तात्तममारुतेः ॥ एव मुकेषु ग्राणादिकरोधउनिनोच्यतां ॥ यतो च लक्ष्मी
द्वाद्वाः साज्जध्यं ग्रहणं भवते ॥ ततो दृक्गदिभावार्थं युग्राणाद्युपचारतः ॥ रविः सममगोरहुः चं

इस्यात्केन्योगतः। अयम् प्रदृष्टं माविगणनायोग्यमेवतु च इति सम्भवः सर्वस्याद्वाहुयोगनः। इति
मन्त्रित्यसकलं प्रदृष्टं शुद्धयेद्धृथः। विचार्यं ग्राम्बाणिमीढ्यनिवंधनात्कौव्यपोषीक समतानि। देवता वि
द्यामुविधाय पीतकार्त्तिकः त्रिष्टुपमनः प्रदृष्टिं। इति शुक्राचार्ययवनमनं॥ ॥ अहीननादिति॥। शुभावि
श्वप्रकाशो ग्रहं वृथगांधिः॥ ॥ अथ पद्मी सरद प्रपतन गांतिः॥। गुरुः। अथातः संप्रवृद्ध्यासि श्रण्णगोन
कमनम्॥ पत्व्याः प्रपात्म्यपलंसरदम्यप्रगोद्धृणे॥ त्रिष्टुपग्रन्थित्रयोवासि भान्त्वै वृथवृथनं॥ कर्णयो
भूषणाचासि नैत्रयोवैद्यक दर्शनं॥ नासि काञ्च्यासुरो भाग्यवच्छमित्वान्तभाजनं॥ कुञ्ठनित्यं प्रियावासि
संख्योर्विजयेऽभवेत्॥ धनत्कामं वाहुयुग्मद्वर्णाम्लत्ययः सदा॥। कृत्वा युग्मसुरो भाग्यहृदिसं॒
भाग्यवृथनं॥ परं गम्भेष्वः पृष्ठं पाश्वं योर्विद्युताशनं॥ कुञ्ठो सुपुत्रलाभं च नाभो मर्तीत्ववृथनं॥

कृष्णं यस्त्रिकाभंगं स्मृत्युममागमः। ज्ञानेर्थस्त्रयं नित्यं गुरुर्गोगममागमः। ईश्वरं यमवाद्वनानिजा
नुयमेर्थमंग्रहः। निरधोगं ज्ञानयोगीपाद्योग्मणं भवेत्॥ उथं पत्याः प्रपातस्य कलमूर्च्छणाः
एतदेव पलं विश्वात्सरदस्य प्रग्रहणं॥ पत्याः प्रग्रहणं चैव सरदस्य प्रपातने॥ कलं तदेव व्यत्यासानजदेव
प्रभायते॥ पत्याः प्रग्रहणं रात्रौ सरदस्य प्रपातने॥ निधनाथाय भवति व्याधिषोडाविपर्ययं॥ पतना
नंतरं यस्य ग्रहणं यदिज्ञायते॥ पतने कलमूर्च्छणं ग्रहणं निष्कलं भवेत्॥ आग्रहणं चोर्ध्वं वचेष्य धोव
क्षेच्च पातनं॥ भवेद्यादिसुडीघ्रेण तत्पकलं क्लभते क्लवं॥ पुराणात्थाम्बृषिणां ममानं पूरुषानि शेत
तिथियागश्च योगे न पकलमूर्च्छाभवेत्प्रवं॥ मन्त्रयोगे हर्यदिनवारचयमध्यक्षं॥ निधने मैस्त्रमन्त्रदत्त
क्षमस्त्रयनादिकं॥ क्रूरयमक्रूरयतयदिक्रूरं मिरादिगं॥ अस्तमं ग्रं क्रूरयुतदिशिवेद्यतिरूपितं॥

दुर्विमिनेतयोऽज्ञाते निधनं जायते प्रवृत्तं ॥ स्य एष मात्रं ण च न योः सच्चेद्दस्तान मात्रं त् ॥ पञ्चग अं प्राशयिता
कुर्याद्दात्यविकूर्तन् ॥ भज्ञिष्ठेभ्युपि ते बीजे दुम अ कर्मणि मे थु ने ॥ दुस्य सं दुर्जन् स्पैस्तानं चाच्चविधीय
त् ॥ उर्मिग्रस्तु यत्त्वानं स्त्रानाराक्तो तु कर्मिणां ॥ उर्मिण यास सावाधि मार्जनं दहिकं विदुः ॥ स्त्रान मभयं
मार्गं ग्यं मांगल्यं भश्व कारणं ॥ न द्याद्दपुम कर्तव्यं कर्तव्यं चोस्मवारिणा ॥ अद्यास्तेवाधित्तास्तेवायदीष्ठेदा
त्मनो द्वृतं प्रस्तुत्यायदीयन दातव्याद्विभक्ते न वे ॥ दत्त्वाच्चिवाथ पुष्पाहं शांतिकर्म ममाच्चर्त ॥ पूर्वधृता
भरणादिज्ञाकृत्याय निवेदयेत् ॥ मुन्युं जयस्प्रतिमां द्विरण्पेन चकार येत् ॥ ताम्ब्रपात्रोपरिस्ताप्य
कवस्त्रिण येष्येत् ॥ सम्यग दद्मस्त्राप्य वस्त्रं गथादिभिर्येज्ञत ॥ तदग्रे मन्त्रं यं गम्यं कलगं वारिपूर्णं
वस्त्रमात्र्येरलंकृत्यं स्थापयेत् त्वापारि ॥ पञ्चामस्तं पञ्चग अव्यं पञ्चगं लपत्तानिच ॥ पञ्चतत्त्वपूर्वम् यास सं

मर्दोमंत्रेभ्यनिश्चिपत् ॥ तप्तमन्तरुपये द्वैवमादा म्याथप्रपूजयेत् ॥ आचार्याश्चोपचारे मृगंधवस्त्रा
स्मृतादिभिः पूजयेत् त्वाक्ष्यग्रदयन्नं चहारयेत् ॥ संपूज्यविधिनां भक्त्यात् तन्मन्त्रेण मन्त्रवित् । स्तुता
र्घोनविधानेन द्वोमक्षर्मसमाचरेत् । पूज्यत्वयस्य मन्त्रेण ममिदिः स्यादिरेः भुभेः । तिलेव्याहृतिभिदा
ममशोन्नरसदूषकं ॥ अपिवास्त्रात्तरशतं कुर्यान्मम्यकुर्ममादितः ॥ अभिषेकं ततः कुर्यात्योमक्षर्मसमा
प्यन् ॥ त्रेयं वैकेन मन्त्रेण तन्न द्विजसत्तमः ॥ पुण्येवोरणस्त्वं श्रांतिसक्ते श्रद्धेत्यथा ॥ द्रव्यं रुताभिष
कस्तु सम्पगाच्चम्ययत्नतः ॥ धीतां चर्गाणधृत्वाथ्यशुचिभृत्वासमाद्वितः ॥ द्विरप्यवस्त्रदानं च तित्मदानं स
शान्तिः ॥ धान्यमन्ततः शुच्याकुर्याद्वाप्न्यामाज्ञनं ॥ उद्धुं सम्यविधानेन शांतिं कर्मकरोति मः ॥ तस्या
युविज्ञयोन्हर्मीः कीर्तिरुद्धिः प्रज्ञायत ॥ पद्मीः सरदयोः इंगिविधानं शौनकायदे ॥ कीर्तिं तं सन्

फलायास्येसुगचार्यणधीमता॥ ॥ इति विष्वप्रकाञ्चोपश्चीमरटदृपंतिः॥ ॥ अथांगस्यंदनफलानिशांति
श्व॥ तत्रगुरुः पश्चारसिम्यंदनेराज्यंम्हानलभालकाटके॥ भ्रयुगेतुमहासोरव्यंभ्रमध्येप्रियसंगमः। ने
त्रेनंत्रभीयावाप्तिकर्णकर्णसुखंभवेत्। नासिकाश्चामुगंध्राप्तिः कृपोलेतुवरांगना॥ ओषेतुकलद्रवि
यात्मुख्यमिष्ठानभोजनं॥ अधरेभवनकीडाहृदयेमहद्युय॥ कठभृष्टानुकरेस्यात् श्रीयायांबधक
स्त्राथा॥ पृष्ठेष्ठरेक्षवार्ताचम्कध्येबंधुसमागमः। हृदयेयांउतासिद्विज्ञवरेभाग्यसंपदः। वाहनाप्ति
कर्ददेशेगुणेष्वपरन्धूरतिः। वरुद्ग्राप्तितृस्युग्मेतुपादयोर्गमनंभवेत्। सक्षिणांगंभ्रमंपुंसावामांगं
योषतांसदा॥ इभयामध्यभागस्याद्गम्यंददृतिस्मृतः। करोतिविष्वलंगीतिंगमलद्दमणयोर्यथा
एतस्यनुगातः॥ आत्म्यतंजः समुद्दिष्ट्यात्म्यपापद्वंशुभं॥ आत्म्यसुराणामाहाराभात्म्यलेपाः प्रति

शिताः। तस्मा दृश्यं ग्राहनाय देवं ताम्र सकांचनं॥ भायुः प्राप्निकरं पृष्ठं विश्वमुप्रीतिकरं शुभं॥ बाहुण्डे
ग्याच मानीभिः प्रोक्षेद्य कुरु रोदं कैः॥ ॥ ॥ त्रिविध्य प्रकारो अंगस्य दोष रातिः॥ उरोष धोनित येद्वि
ष्मुभोज्जने शुद्धनार्दनं॥ शयने पद्मनाभं च सुरते च प्रज्ञापतिः॥ संग्रामेवा सुदेवं च प्रवासे च विविक्तम्॥ नारा
यणं प्राणयाने श्रीधरं प्रियसंगमे॥ स्मरदुःखप्रगां विद्विज्ञयेम धर्मस्तदनं॥ कानने नारमिं हं च पर्वते
रघु न दृनं॥ जलमध्ये तु वाराहं पावकं जलशाश्विनं॥ उवायामेवा मनं देवं सर्वकार्यं युमाध्वं॥ षोडशात्तानि
नामानिश्रात् सूभाययः पठेत्॥ विमुक्तः सर्वपापे भ्यो विश्वमुक्तो कं सगच्छति॥ अद्वाराचृतं पापं स्मरणा
देवनश्यति॥ संवत्सरकृतं पापं यदनादेवनश्यति॥ यत्पृष्ठं पुक्तरेतीर्थं हेमश्टं गाददातिगाः॥ दानस्य
कुरुमाप्नोति श्रुतिस्तम्यापि केशवः॥ वसुदेव सुतं देवं कं सच्चाणूरमर्दनं॥ देवकीपरमानं दं दृष्टमन्देत्तुग
दुरु॥ ॥

श्रीवत्संक्षेपद्वारकं वनमालाविभूषितं ॥ श्रावणचक्रगदापदं कृष्णं वंदेजगदुरुर् ॥ अत सीयुष्यसंका
श्रावणपुरस्त्राभितं ॥ रत्नकं कणकं यूरं कृष्णं वंदे ॥ ३ ॥ कृष्णलवसंयुक्तं पूर्णचंद्रनिभाननं ॥ विल
मन्तुरत्नचिरं कृष्णं वंदे ॥ ४ ॥ मंदारहारसंयुक्तं चाहृष्टासंचतुर्भुजं ॥ शर्कीषिछावचूर्णं गं कृष्णं वंदे ॥ ५ ॥
उत्कृष्टप्रपञ्चाक्षं नीलज्ञीमृतसंनिभं ॥ यादवानां शिरोग्भं कृष्णं वंदे ॥ ६ ॥ रक्षित्योक्तेलिसंयुक्तं पीतां
वरगुणोभितं ॥ अवामनुलसीर्गधं कृष्णं ॥ ७ ॥ गोपिकानां कुचहुङ्कुं कुमांकितवक्षस ॥ श्रीनिकेतं महे
स्थासंकृष्णं वंदेजगदुरुर् ॥ ८ ॥ दृष्ट्यास्तकमिदं पुण्यं प्रातरस्थाययः पठेत ॥ कोटित्रिनमन्तं पापं तस्त्रिणोननि
नश्यति ॥ ॥ उत्तिदुःखप्रनाशनं प्रायष्ठिता ॥ भ्रथाश्चिन्यादिनक्षत्रिष्ठाराद्वृत्तगोपनिदांतिः ॥
अश्चिन्यादिषु व्रक्षेषु रोगांपतिर्यदाभवत ॥ चरणोचरणं च वदिन संरक्ष्यादिकृष्यते ॥ आद्वौद्रकम्

गांते च रेत्वा नितय येधके ॥ रवींद्रनामनक्षत्रमेकरेत्वाभवेद्यदि ॥ तस्य कालं विज्ञानीयादित्युक्तं ग्रस्तयामले ॥ भ
रण्याद्वाग्निमूलेष्टुदैवेषित्सर्वदृष्टे ॥ नज्जीवित्सगुरुद्वितोषिसन् ॥ स्वात्याश्वेषारोद्गुरुपूर्वासुयदि
ज्ञायते ॥ रोगः पुंसानि : प्रपुंनो थन्वंतरि समोभिष्ठु ॥ मेवेष्टोमेव रोगांस्यात्पाणरक्षाकथन ॥ विश्वेष्टमोम्य
रोगमुक्तिमासात्यन्येन स्वेऽर्द्धनैः ॥ पक्षाद्वृस्तेवासवेसद्वृदैवेचनिरज्यता ॥ एकादशादिनैर्याम्येत्वाद्वृष्टिः
स्मोचवार्ण्यो ॥ मूलादिवन्यारम्भेवनचादोभिरगता ॥ रोद्विष्यदितिष्येद्वृध्येयमिणचससभिः ॥ १ ॥ ॥ ते
गान्मुक्तिर्मनुष्याणांदिनैरस्तेन्वसंदृश्यः ॥ उत्तिनक्षभेदेनदिन संवर्ण्याथपादतः ॥ अभाश्विन्यादिप्रतिचरणादि
कानि ॥ भूदिग्रहिर्शो ॥ ११७ ॥ १० ॥ इम्बेदिगत्यस्मिः रवमेवतु ॥ विष्वयाम्ये ॥ ११९ ॥ १३ ॥ रुत्तिकायांसस
स्त्र्यांस्त्रियस्त्रियः ॥ ११७ ॥ १५ ॥ १५ ॥ त्रास्त्रेद्यं रवेन्व रमेकचेवमगतियिः ॥ १५ ॥ शून्यं द्वाविश्वात् श्वेष्टदिन

न्याद्रातः २२ संरथया । शांतिरोद्वेषदे शून्यं तिथि १५ स्त्रीणि पञ्चवच ५ मुनयः ० ग्रीष्मिष्ठं चाश्रम् ५ पञ्चाव्य २५
स्त्रीति भेंगुर्णा । नागा ७ ग्रीष्मिथिष्ठ १५ पञ्चवच ५ रुद्राः ॥११ सार्पमहान्यं ॥ ग्रद्रास्त्रीणिति ३५ शून्यं वैशून्यं पूजांवरा
वदेत ॥ शून्यं च मुनय २५ स्त्रिंश्चात ३५ शून्यं तुर्यमधामुच । अर्योस्त्रिंश्चिनष्टिष्ठ ६० मुनि ७ स्त्रिकृत्तच ३० व्रीणि
च ॥ शांतिरुक्याल्पयलेनभाग्येति थ्य कं १२ सप्त ४८ शून्यं नगा ७ वैशूचतुर्विश्वार५ तिथि १५ स्त्रुता ॥ चि
त्रायां तिथयो १५ गावो र्द नादा ७ दिकु १० प्रकृतिता ॥ स्वात्यां ६० सप्तदशा ॥ २५ पञ्च ५ शून्यं महान्यं ॥ शांति
तन्त्रप्रवृत्तिविश्वातिथेकुविंश्चातिः ॥२१॥० सूर्याः शून्यं विग्रामवाश्रामेवेवभयं महत । दिकु १० सप्त ७ तिथि
१५ शून्यानि ७ शांतिरुक्याद्वचस्त्रणः । तिथि १५ वर्णाङ्गाज्ञाय १५ विष्वे १५ शून्यं मेंद्रेन्द्रभांति कं । मुनि ७ वर्णाणा
१५ शून्यानि ७ शांतिरुक्याद्वचस्त्रणः । तिथि १५ वर्णाङ्गाज्ञाय १५ विष्वे १५ शून्यं मेंद्रेन्द्रभांति कं । मुनि ७ वर्णाणा
१५ शून्यानि ७ शांतिरुक्याद्वचस्त्रणः । तिथि १५ वर्णाङ्गाज्ञाय १५ विष्वे १५ शून्यं मेंद्रेन्द्रभांति कं । मुनि ७ वर्णाणा

नम्नारूपं कर्मार्थं कर्मार्थं सूर्यो भृत्यिष्ठो दूरं नगा अन्नान् विश्वं तिथियाऽप्यविश्वो नग्नारूपं दंताः ३२.
अविषुभें। दिकुः। चत्वारिंशाऽद्य कर्मार्थं शतभेचान्नपादभें। अत्र न्यं शुति विश्वारूपं च प्राण
भीत्याच्चांतिकं॥ तिथियाऽप्यमनि नं नग्नारूपं दिकुः। दिनान्युत्तरभाद्रभें भृत्यिष्ठो वस्त्रविश्वारूपं शुति
पौष्टमभें ग्रांतिकामुभें॥ महत्युयोगे दग्धतिष्ठो वारच्चयमधटके॥ क्रकचेक्त्ररथो गंच दृश्वं दृश्वं काद
ने॥ गोगोत्पतिर्य दान्तम्यात्तर्गांतिकातन्नभनं॥ अथाभिव्यादिक्तेष्वग्रांतिकर्मयथाविधि॥ द्विरूप्य
प्रतिसाकार्यास्तन द्वान्नान्नदेवताः। संपूज्यास्ताघ्रपात्रिष्ठुवस्त्रयुग्मसमन्वितं॥ आचार्यः प्रज्ञयेत्पीडित्
स्पान्किर्ब्रह्मणः सद्गुणं॥ वास्त्रं करुद्धरं ग्राण्यं ग्रदयल्पुरः सरं॥ तन्नाचार्यः प्रतिसरं वध्वाहम्भेष्युसर्वदा॥ उ
पचारिः षोडशाभयं ज्ञेत्रैवान्सवस्त्रके॥ गंधाक्षतेः पुण्यधूपदीपेन्विद्यकेः कृत्वे॥ सतां वृत्तेदर्दक्षिणा

भिः पूर्णोपात्रे यथा विधि ॥ अग्निप्रतिष्ठा पनादिकृताद्गोमं समाचरेत् ॥ तत्र देवतमं वै वसि च रथुता दि
भिः ॥ तेजद्वयं वै वक्तिभिस्तत्तद्गोमः समाप्तयेत् ॥ पूर्णाद्वयभिषेकादिकृष्णाभिश्वतस्थणात् ॥ ॥ अथ
पश्योगः ॥ तत्रादेवो गणेशं प्रार्थनां दृतास्वस्तिवान्वेन दृत्वा यथांकं पुण्याद्वयान्वित्वा रक्षाविधानं कुर्यान्
यथा यवां कुरुत्वा यादुवांः सर्वपानुगंधमक्षताः ॥ गोमयं सदसूत्रं च कारयेन्नाम्नभाजने ॥ गणानात्वा
ज्ञातवेदाः ॥ यदाबध्नं स्त्रयं युरद्रविष्टं च ॥ नमस्त्वाससत्त्वः ॥ ॐ तु वशिन्द्रान् द्रविष्टो दुर्गार्चाः ॥ रक्षोदृष्ट्वा मार
भ्यकृचांत्रयामानस्तोके ॥ आभिगृहीर्भिरितिगांति ॥ एते रभिमंव्यकांडांकां दुर्गादिति ॥ दृभैर्विष्ट्वा ॥ गंध
द्वारां गायत्री दधिकाच्छो ॥ एते रभिमंव्य ॥ दशाथ्यापि दिक्षुसर्वपादिकं कंचनिकृष्टं पत् ॥ पूर्वं गंधतु
गोविंदभान्नेयां गरुद्धवज्ञः ॥ याम्यां रक्षत् वारदोनारसिंहस्तु नैर्जन्ते ॥ केरावोवारुणां रक्षाद्वयं व्याम

धुमूदनः॥ उज्जरेष मना भस्तुर्गानेतुगदाधरः॥ ईर्धंगोवर्धनोरक्षेदधस्तास्थितीधरः॥ एवं दशादिशो
रक्षेश्वामदेवोज्जनार्दनः॥ यज्ञमानं सप्तमीकं रामचंद्रस्तुरक्षतु॥ रक्षादीनं तु यत्कठानं तसंवरक्षतांदहिः॥
ग्रभिमंत्रैः सर्वं त्ररक्षांकुर्याति॥ तदनंतरं मदाविष्टादिनावासु लिङ्गुल्यतावक्षिंसंस्थाप्य समध्यग्रहवेदो
स्त्रयादिनवग्रहान् संस्थाप्य प्रेवानदेवताप्रति मान्चताम्रपात्रैकलशोवस्त्रचदनाक्षत्रसुमादिमहि
तान् संस्थाप्य योहृतिराशाहयेत्॥ अत्ररक्षाविधानस्त्रवंगदीक्षादेवेभ्योगदेभ्यः कामरुचंचदत्ता आचार्य
ब्रह्मांत्विगम्योद्ध्वायज्ञमानादिवाहुषुवर्ध्नीयात्॥ विश्वरुत्तेति॥ यदावभ्यं दहस्तमिति॥ येन वस्त्रोवस्त्री
गज्ञादानं वंशोमहावलः॥ तेनत्वा मभिवभ्रामिरक्षेमान्चन्मान्चलेति॥ ॥ श्रुतिरक्षाविधानं॥ अथप्रति
नक्षत्रपूजा॥ अश्विन्यामश्विनाविश्वादी वर्षायुज्ञायत्तेनरु॥ व्याधिभिर्मुच्यतेक्षिप्रमर्थवानसुसुतम्लया

भवुन्नोपादिग्रामो वा व्याधियम्भोति निंदितः ॥ नक्षत्रं हिंसोपिरत्या इष्टान्कामानवाप्रयात् ॥ स्वस्तिवा
चनपुण्याहवाच्चनानिकृत्वाच्चतुर्कोपगिपीडताम्बपान्नापरिवस्त्रहृयेसुवर्णं वर्णं अभिवैज्ञोदेवते च दनं नलिनीव
त्वासंस्थाप्य ॥ ग्रहृषीठिनव प्रद्वानसंख्यतत्पूर्वतोवस्त्रकलशं च प्रतिष्ठाप्य ॥ प्रातर्युज्ञोविमुच्ये यामधिनावे
दग्धतं ॥ अस्यस्तोमस्पर्शीतये ॥ यावां करणातिषोडशोपचारे अभ्यच्छ्य ॥ नदिविनावश्वयुज्ञोपयातामि
त्यस्तवाक्यज्ञपश्चत्याग्रहान्वास्त्रावस्थां च तन्मनं च एः पृन्नयत ॥ पृवैत्तर्ग्रहृयत्वत ॥ अथाग्निप्रतिष्ठाप्या
न्यभागां ते ॥ प्रातर्युज्ञोवित्यश्चिन्नोर्मपूज्यविधिनामधीः ॥ शुक्लं दुर्विद्वाय मुख्येतुर्वाणपुण्यकं ॥ दृत्वाग्नि
रमस्मिन्द्वयगायन्नाजुहृयाकृतुं ॥ विश्वान्यथाविभिः ॥ ग्रहेभ्यश्चतथाद्वानतत्त्वं व्रोविचक्षणः ॥ प्रायश्चिन्न
नादिकृद्वत्वाकुर्याद्वलविसर्जनं ॥ दद्यानुरंगं विप्रायदक्षिणां च वभोजनं ॥ उराच्चार्या यदिर्शेषणग्रात

मादिप्रदावयेत् ॥ हौमशेषं चाभिवेकं हूत्वैनं मुच्यते धरं ॥ गशिशांतिं वारणां तिं ब्रह्मिदानं विशेषतः ॥ अदीभ्यासिति संमुच्य आवृत्ती रुद्धं नर्मतः ॥ उत्यस्थिनी न दक्षत्र शांतिः ॥ ११ ॥ अथ भरली शांतिः ॥ एवं पूर्वान्तरित्येव संकल्प्य आचार्यवरण्युत्पादनाचनप्रतिसर्वं धनयमदेवतास्तु पनग्नहस्थापनकल्परामापन अग्निमुहा पनादिग्रन्थाव्यो दुष्टोपचारिः पूजां कुर्यात् ॥ तद्यथा ॥ भरण्यां यममभ्यन्व्यं प्रतिमायायो यज्ञे यमं ॥ कुसुमेर एतिं गंधेरपमुच्यते ॥ विष्णुमयस्तागसुखं देवं सविष्वमन्विका ॥ ग्रस्तवाक्यज्ञवा हौमायापानं भरणी तिवे ॥ यमायस्ताहोपहौमेस्तिलतं दुलसर्विभिः ॥ त्रिकुटं कुभिः पततिमनुनापूज्ये यमं ॥ उभाधा नमुग्नप्रांतेयमायत्वात्तदावयेत् ॥ ग्रहे भ्यश्वतथा हूत्वा हौमशेषं रामापयेत् ॥ विप्रायतिन्धे नुचद्याच्य वसदध्याणां ॥ अभिवेकाद्वं कुर्यात्यीर्ताशयति भ्रुवं ॥ १२ ॥ शृतिकाशांतिः ॥ पूर्ववदाचार्यवरण्युत्प

दयाचनरक्षाविधाननक्षत्रप्रतिमाग्नापनग्रहस्थापनकलशापनाग्निप्रतिभाषापनादिकृतोपचारेःपू
जंयेत्।गृजिकायांयज्ञेर्ग्निअग्निर्मूर्यनिहायेत्॥भूतलःगृजिकायांतुन्नस्त्रितःपुरा॥गृतमा
न्यादिभिर्द्यातप्रत्येष्टेनवभूयं॥तित्तिश्चष्टागममुख्यदेयंसोगाधिप्रध्यकं॥घृतंदधीनिवाक्याद्यजप
श्वेयाभिष्वचनं॥अग्निर्नःपातुराजिकादृतिवाक्याशकंभवेत्॥सूवर्णदक्षिणांदद्याउष्मन्यत्समाप्ये
त्॥३॥ गृजिगृजिकाशंतिः॥अथर्वाद्विष्णीशंतिः॥संकल्प्याचायेवरुणयुष्यादवाच्वनंरक्षाविधानग्रह
कलशाग्निस्थापनानिहृतापूजयेत्॥इष्टःप्रस्त्रापतिःप्रीत्यादुस्तंदद्यात्परस्तथा॥र्वाद्विष्णीदेवुग्राद्वक्षणा
ज्ञाविकादिकुञ्जरात्॥र्वाद्विष्ण्यात्रस्त्रज्ञानमितिग्रस्त्रप्रपूजयेत्॥पूर्वाङ्गप्रतिमायान्वेष्टपचारंयथोवि
धिः॥प्रदायतेर्वाद्विष्णाचेत्तज्ञपहोमेदिकर्मणा॥वाक्याद्यकंप्रहाणाच्चप्रायश्चित्तादिकंतथा॥आन्त्यने

ब्राह्मभृत्यमः प्रतिमांचेऽदक्षिणां॥पिशव्याघ्रमुखेमाङ्ग्यानग्रावन्तपूर्ववत्॥ ॥ अथमगश्चिराः॥ मगश्च
क्षेयज्ञेसोमंजयमार्गेयसंपदा॥ सोमोध्यन्वितिमनुमोनापायसंवंदनंहुनेत॥ दथिभक्तंपिश्चमयमगस्या
त्पेनिवेर्येत्॥ संकल्पान्नार्थवरणपुण्यादप्रतिमादिकं॥ रसाविधानंकुलशाःग्निरुप्त्यनपूजनं॥ संगमोरा
तेत्यस्वाक्षर्यज्ञपत्रोमाभिषेचनं॥ ग्रहस्त्रोमादिकंहृत्वाग्रोषमन्यतमाययेत्॥ ५॥ ॥ रोद्रिकावंसितेः पुष्ट्य
ःपश्चन्विज्ञयमनुते॥ तथा॥ आद्यारुदमभ्यर्चमव्याङ्ग्यत्वसराहृतिप्रभातेपित॒मस्तामितिमंत्रेण
मुहुयाछतं॥ माषमुद्दिपिश्चमयवृषभास्यप्रवेशयेत्॥ उनाद्यारुदत्यस्त्रोवाक्यानांजपदोमको॥ ग्रह
पत्रेत्यावृद्यास्त्रूरुणंकुममर्चयेत्॥ विभ्रायच॒षभंदद्यांतप्रतिमांचरसदक्षिणां॥ पात्रवस्त्रादिसहितंम
हुदुःत्वंविनाशयेत्॥ संकल्पान्नार्थवरणपुण्यादप्रतिसरग्रहकुलशाग्निरुपनामिपूजाद्वोमराशि

शांतिवारग्रांतिबल्दिसानकलगाभिषेकदक्षिणाश्रकुपांत॥उत्थाद्वा॥ध।अथपुनर्वसुः॥पुनर्वसुदि
निंश्चयाचरणावैष्माप्त्यात॥पुनर्वस्वारदितिमात्मकापुष्पयंश्चन्तत्॥अदितिंधूपयद्वैरस्पदोरेगु
त्रेतन्तः॥वराहासंग्यपिष्ठमयेदेयाराकुरकंणिकाम्॥महतमूष्मितिजुह्यांतधृतान्तात्तंतुलान्॥प्रत्ये
कंचरणावापित्रातंचग्रह्यत्कु॥पुनर्नादेव्यदितिर्णितवाक्यासज्जपद्मामकां॥अभिषेकादक्षिणांचयु
त्वासंकल्पनाद्विकं॥देवदेवादिविप्रायदोषमन्यश्चयाविधि॥पुण्याद्वस्तकम्याचार्यवरणंसरवधनं॥ग्रह
कुभाग्निरुद्धायनानिपुजाद्वोमोभिषेचनं॥रात्रोर्वारस्पर्शांतिश्चबलिधूपादिकंतया॥प्रतिमादक्षिणाद
नंत्रम्भग्नेवरदानकं॥उत्तिपुनर्वसुः॥अथपुष्पस्य॥युष्मेवहस्प्यतिवृथिर्दद्वातिविषुलंधनं॥रह
स्यतेषादीयारथनचयन्नेद्वुर्सौ॥करुदेशोद्वैःपुष्पेःरादिरणचधूपयत्॥रवादिवर्तिकोपदारस्य

तु लेहोमये न सः। ब्रह्मस्य ते तीति मंत्रा तं इन्द्रैः पाय से न च॥ घृते न च यथा संगव्यं द्वे दाना एति शुर्वदत्। श्रीरं
देयं पिशुमय प्रतिमास्ये तरोगता॥ नृहस्यं तिः प्रथम मिश्वल्यवा क्यज्ञपादिकं॥ पुनर्वै सूक्तवत्संवैष्णवा
दादिकमाचरेत्॥ ई॥ अश्वकुषाणां यज्ञेन्मर्पन्निनमोः मिति मंत्रकं॥ स्वधभृत्याएति मधुरेः रक्षां कुर्व
ति निष्ठात्॥ भूमिपुण्यं गुरु घृतं धूपोदेय सगुणं तुः॥ भृतु देशां द्वये वर्णपिष्ट्ये रन्ये र्यथा विधि॥ घृत
श्रीरोपद्मारथश्वीरायं दान मेव च॥ वटों दुवरणाः पञ्चे हृष्मः सवौषधी घृतं॥ वराहाम्प्ये पिशुमयदे
यं गायं पय यस्ततः॥ उर्हं सर्वभ्यो दूविरित्यश्ववा क्यज्ञपादिकं॥ गृह्यतंतु शारुत्पदानं द्यानाकांचनं॥
पुण्याद्मंकमाना र्यवरणं सरबंधनं॥ गृह्यकुंभाग्निस्थापनानि पूजा दासां भिष्यन्ननं॥ रात्रं वर्षारस्य गांति
श्वकृति शूपादिकं तथा॥ प्रतिमाद्विष्णादानं ब्रह्मलण्डवरदानकं॥ द्वोमर्गाण्यं समाच्येव मपमत्युनिवार
येत्॥९

मध्यायां तु पितृनिष्ठा मंत्रेणोदीर्ता मिति । य उर्ध्वतिपितरः सर्वक्षेये : पुन्नानपश्च धनं ॥ द्वैषणपुर्व्ये गुरुगुरु
नाभृपस्यात् धृतदीपकः ॥ एतम्यापहार्त्रजुह्यातिलतं गुल्मे ॥ उर्द्धपितृभ्यामंत्रेण चोर्यदत्ताभिषेचनं ॥
पुर्व्याहादिकमेवावग्रहान्सं पूर्व्यपूर्ववत् ॥ प्रतिमादद्विषयाद्वानपश्वाक्यजपादिकं ॥ उपद्वासाः पितरो ये
क्रोषं पूर्ववदाचरेत् ॥ १०॥ प्रवाण्यां चैव कल्यान्यां ग्रन्तद्यमणं द्वुधः ॥ तस्मै दधाद माचारपश्च गुच्छादिसं
पदः परक्तोत्यन्देगुरुगुरुनाश्रेतदीर्तपद्मारकः ॥ गवां पतिः करुनिनाम पश्वाक्यजपादिकं ॥ ग्रदशांतित
थानुत्वागाय-स्याच्चति वै धरातं ॥ सकुप्रियं गृह्णुह्याद्वानं चतथाविभिः पिश्च पुञ्जिकाम्यतु शाकं दत्ता
मददुःख्यनिवारयन् ॥ नुआतिशेषं समाप्य वमस्थीभ्यामिति संमत्तेत ॥ उद्यनं द्वयान्तिष्ठनं च दत्ताशेषं समा
येत् ॥ ११॥ कल्यान्यामुन्नरायां च भगं देवं तथाच येत् ॥ भगां भाग्यं धिनं चायुः कून्यावाषुरपोथवा ॥ भर्ता

रमीषितं स्नीवाप्रयुक्तं पूजितः शुभैः करवीर्विन्वभ्यशसरं सप्तद्वारके ॥ भगवेति मंत्रोणमायुष्कम्
न्यवान् दुनेत् ॥ प्रातर्जितं भगविति किंशुकं त्रुह्यात्तथा ॥ वाराहा स्वेष्टमयेदेयं सोगंधिपुष्यकं ॥ अंशाद्
वानां भगवो स्थृष्टवाक्यन्नपादिकं ॥ घृताद्धातांश्च त्रुह्यान दत्वात्रांष्माप्य यत् ॥ पुष्यादसंकल्पवरणप्रति
माप्त्वाग्न्यहवार्णांतिं धूपदीपने वंघहामाभिंष्कप्रतिग्रहदक्षिणामृताद्वादिकृपात् ॥ ३३॥ हस्तं तु स
वितारवेत्तु गसत्येति पूजयत् ॥ पूजितः सविताहस्तेषु ष्ठेद्याद्वर्वहु ॥ रक्तपुष्येष्वसलक्ष्याधूपः द्वीरोप
द्वारके ॥ उदुत्यमिति त्रुह्यादधिद्वारं घृतं च वेत् ॥ आयातुर्देवः सवितोषयातात्यस्तवाक्यकं पिष्टपुनिलि
कास्येतुविन्वत्राणिदाप्य यत् ॥ दृस्तप्रीत्यकुञ्जरं तुतन्मूल्यवाप्रदाप्य यत् ॥ विप्रायदक्षिणां देवग्रहरात्म
भिवेचने ॥ पुष्यादाद्वाभिषेकांतं कृत्वारं वंसमाप्य यत् ॥ ३३॥ तवश्चारात्मानिः मपलंत्वाद्वैयक्तेत्सपूजितः

निवा यांत्सृदेवं च जपापत्रकपुण्यके ॥ तस्मान्नायामिति मधुषाय संचितमोद्दनं ॥ जुहुयादुषहारेऽवमोद
के ॥ स घृतेर्यज्ञेत् ॥ द्विजायन्त्रयभंदघृत्प्रदृशांत्यादिकुंतथा ॥ तस्मानक्षत्रमभ्येति निवामित्यहवाक्यके ॥
जपद्वोमान्नाभिष्वरुत्वान्तोषं समापयेत् ॥ ५ ॥ रवात्यां मन्तर्पितो वायुर्येष्टरायुर्धनं मुतात् ॥ तथा ॥ म्यात्या
यायुर्यज्ञेदानां नियुक्तिरत्नोमयेत् ॥ घृतेर्यज्ञेत् इत्कुंश्वपन्थेकुंसमसंख्यया ॥ पिश्मयेमगमुविपक्षमा
यायुर्यज्ञेदानां नियुक्तिरत्नोमयेत् ॥ वायुर्नक्षत्रमभ्येति निष्टामिति तथाहुनेत् ॥
बन्तथोदनं ॥ दत्त्वाच्च गदृशांतिन्चक्षत्वावाक्याश्कुंजपेत् ॥ वायुर्नक्षत्रमभ्येति निष्टामिति तथाहुनेत् ॥
अधिप्रत्यधिदेवोच प्रजयेद्यथाविद्य ॥ न ग्रायानं विधायाद्यावृष्टमंवापद्मापयेत् ॥ तन्मन्त्रं वापद्मान्
प्रतिमादिप्रदापयेत् ॥ स्थिणार्थमाव्येवमपमत्युनिवारयेत् ॥ क्रमोयथा ॥ (पुण्यादमक्षयवर्णं रक्षा
विधानप्रतिमापूजाग्रहवारराशिग्रांतिपूषदीपनेवेद्यहोमाभिष्वकप्रतिग्रहक्षिणाडीवांदादिकुर्यात्) ॥ ६ ॥

इंद्राग्नीचविश्वागचायामिंद्राग्नीआगतंत्विति।मित्तासितेःपीतरक्षेषुष्टेश्चनुलसीदत्तेः॥१॥ पूजयिवाधूपदी
येःप्राप्नुयाद्वैथनंतुहु॥गुणकोषद्वारदत्त्वापिश्वाघ्रमुखेगुड॥द्रुधंभन्तुजुहुयादग्नेऽचेयवोदने॥द्रुर
मग्नमष्टव्रवोयतुभीताश्चाश्चाक्षयके॥जपह्रोमोग्रहाणांचप्रतिमादानमेवना॥अभिषेकादिकंजुत्वामोप
चेनसमाप्येत्॥१६॥ मेत्रेमित्रंरक्षेष्ट्रियरजीवत्प्रियःसदा॥ मेत्रक्षेमित्रमम्ब्यर्चतमित्रम्यवर्षणीति
ति॥पञ्चपुष्टेष्ट्रैपदीयेहृमरेष्ट्रहारक्षेःपिश्वमयमङ्गमुखेकुलिंदंशूरणंतुवा॥दत्तामस्तरेजुहुया
कुलिंदंशूरणंतुया॥आनांमित्रावरुणेतिहृत्वावस्त्राणिदाप्येत्॥रथ्यास्मद्व्यनेमसोपसंघन्यस्त्वा
क्षयकेः॥जपह्रोपादिकुर्याद्वृह्णामादिकर्मणि॥प्रतिमादिद्वजंदत्तामहदःर्वनिवारयेत्॥१७॥ त्र्येभा
यांकनकेःषुष्टेस्त्रातारमितिपूजयेत्॥ इंद्रस्त्वेऽद्रेष्ठनंपुष्टिपूज्यथीतेःप्रयच्छति॥ इंद्रेचेऽद्रेष्ठनेद्रेष्ठमःकं

प्र.
२
टर्केः श्रुणोः स्तथा ॥ कुंदपि श्वमयेकोऽमुग्नेदेयं तु भूरणं ॥ इद्ग्रोऽन्यशाम नूनक्षत्रमेवात्यस्तवाक्यकं ज्ञप्तं पूर्णामो ग्रहाणाच अभिषेकादिकर्मच ॥ विप्रायकनकं दत्तामहदुःखं निनारयेत् ॥ युष्यादसंकल्परक्षावित्तिपूर्जाग्रहवाररात्रिः शांतिं गंधश्चूपनेवेद्यद्वौ माभिषेक प्रतिप्रददक्षिणात्रीर्वाद्वादिकं कुर्यात् ॥ १८ ॥ मूलनिर्दितिं पूर्जनिष्यापाधनमाप्नुयात् ॥ संसारेनिर्दितिं ग्रामं यज्ञे देवीति मंत्रकात् ॥ चूस्मापरो नितापूर्ज्य द्वास्मागुरसुन्नदनं ॥ मैषश्च ग्रन्थपञ्चमाष्टापि स्तविकारलुं ॥ नैवेद्यपोलिकाश्च च ययोत्पन्नेऽवमूलकं ह्रोमः स्यालंद मृक्षेऽवघुताङ्केऽवकुलत्यकं ॥ पिश्वमयेकोऽमुग्नेदेयं शांतिं ग्रहस्य वा ॥ मूलं प्रन्नां वीरयेती विदेयेयस्तवाक्यके ॥ ज्ञप्तद्वौ मप्रकर्तव्य अभिषेकादिकर्मच ॥ पूर्जां पूर्वात् वेन्कुर्यात् प्रतिमात्रिद्वज्ञायच ॥ पूर्वमूलादिकं दधोष्ठाण्डांति दुष्टं समापयेत् ॥ १९ ॥ पूर्वाषाढास्ययः पूर्ज्याज्ञायुराराग्य

पञ्चने ॥ कर्त्तव्ये प्रतिमांस्त्राप्य आदोदिष्टुतिमंत्रतः ॥ कृतुरेशोर्जुवः पुण्येकत्त्वागादिष्पुण्यके ॥ पुण्याहमसंक् ॥
स्यरथादिष्प्रदशांतिष्ठर्वकं ॥ वास्तुं कर्त्तव्यं चंदनादि प्रतिष्ठनः ॥ मनः इत्यामुसंभूते भूष्यं दर्शयोर्त्वे
द्वयकं न संरपेद्वद्वारेऽवश्यथा संभवतोपिवा ॥ रक्तरात्मथान्यहोमः चंदनं दानं संवच ॥ पिण्डमये कुरुत्यस्य
दत्तादेश्यासमुग्नेका ॥ यादिष्या आपः पयसे त्यस्त्राक्यजपादिकं ॥ भूमिष्वेकादिकं कृयति प्रतिमाकले
शादिकं ॥ वस्त्रादिरक्षिणादानं सम्यक् दत्तासमाप्य येत ॥ द्वौरं दूष्याध्यपयेत्वतिदानमुपुग्रहे ॥ सम्यक्
कुवांशोशिरशांतिमहदुःखं निवारयेत ॥ २० ॥ अषाषाढाश्रामा वा ॥ मुक्तिरायां विश्वान्विश्वान्विश्वान्विश्वीः ॥ अन्य
दशामुग्नयान्तर्बर्थयः पुन्नाप्ननं सदा ॥ पुण्याहादिकमेवाहोकृष्णोत्पर्वान्तकृत्वावत् ॥ विश्वदेवामआगते
तिष्वंचर्वन्नश्वपुण्यकः ॥ मालतीधृष्ययं चान्नायद्वाग्नेभूमर्त्युपकः ॥ पिण्डप्रतिमाकास्यतुदत्तारावंसप

ग्रंथं। पृष्ठाणि सत्कीर्त्तन्ते देवं गजसेवना। इत्वा चार्यां यास्य वावैयः तं नोक्षिष्ठे उपेतिष्ठ॥ जपदोमो ग्रदशांतिं
रुत्वा चैव अभिष्ठेनन्॥ प्रतिमान्तिरुज्ञायाथ दत्तार्थं समाप्त्येत॥ ३१॥ विधिं यज्ञेन्द्रभार्तृतिथिं यं पुत्रां समा-
प्तुयात्॥ अवणो भगवान्देवदुक्तं द्रव्यं सेवन्॥ पूज्ञादिकं लभाकुर्याद्गृहाति अपुरः सरं॥ यस्मिन्नाम्ना भ्यजय
त्सर्वं सेवन्दत्तिप्रियं॥ अस्य वाक्यं जपो होमो ब्रह्मज्ञानं सेवन्॥ पितृपूजातिकास्यतुदं भ्रात्यात्माशेष्यत्वं॥
विप्राय प्रतिमादीनदत्तार्थं समाप्त्येत॥ ३२॥ अवणो तु यज्ञाद्विहमिदं विष्टमुर्विचक्षम्॥ जातीषु वैदेशां
ग भृपदीपेः साउग्रं अवायस्मः॥ तं उत्कान्तु दृश्याद्गृहानेन भिन्नयमानुयात्॥ ऐष्टवं निश्चोणाममृतस्य गो-
षी मित्यस्य वाक्यकेः॥ जपदोमो गवेशं तिरुत्तार्थं तु पृव्वचत॥ ३३॥ वसं यज्ञश्च सर्वतः भ्रभयं धर्मं स-
भुते॥ वसुरम्भोन्ति मंत्रेण एष ग्रन्थः पुष्पे कृतुद्दृवेः॥ महिषाश्चोन्धूषेन वटकाद्युपदीपके॥ न्यग्राथादुंव

ग अथ समिद्विरुद्धं गके� । द्वो मध्य प्रदशां तिथ्य धृपये द्वो गिणं तथा ॥ अ हो देवावसवः सोम्या समस्तवा
स्य के� ॥ तु पदो मध्य प्रजाचदानं च इनभारकं पितृपुत्रिकाम्ये तु पर्युद्देश्य मेवच ॥ अभिषेकादिवं रुता
शेषं च यमपाय येत ॥ ३४ ॥ श्रुतभेदवरुणः पूज्य इमं मेवरणं तिव्व ॥ तु नक्षयुव्येः पारिज्ञानपुर्व्ये द्वामेसायेन
च ॥ व्याधिभिर्मुच्यते जन्तुः प्राप्तुयाद्वियमतदं ॥ तत्वायामीनिमंत्रेण मुम्त्राधृपः सदा पकः । विकाधृप
ने वंशं दत्ताज्जनकाश्टक ॥ ३५ ॥ तत्र स्य राजावस्त्रो धिराजरत्स्तवाक्यके� । तपद्वो मोहये दराशि वादशां तिरुम
वच ॥ पितृपुत्रत्विकाम्ये तु देशं च सितपंकजं ॥ दत्तात्र्यायाय देवादिशां तिशेषं ममापयेत ॥ ३५ ॥ पूर्वोभा
इम्बेक्षयाद्वृज्यव्याधिर्विमुच्यते ॥ मद्वक्षममाप्नातिपथ्याऽज्ञीवममानवः । भृतुदेवाद्वेषः पुण्यवासो
भिः प्रतिमायेन्ते ॥ ताम्ब्रपात्राय गिराप्यकुलभाधान्यराशिके ॥ ग्रहशांत्यादिकं सम्यक् वारणकलभं

न्यमेत् ॥ अज्ञादक्षात् पुरस्तादितिथाक्यकेः ॥ अष्टभिलुजपोहोमग्नात्योदनसमितश्चते ॥ यवब्रीदि
तिलेरात्येग्रहेभ्यः संव्ययाद्वेत् ॥ पिष्टपुत्तलिकास्येतुदेयंशान्याद्वन्द्वते ॥ अज्ञादधाद्विज्ञायथमन्यव
कान्विवत्तेऽग्निमात्र्यगुग्गुमेंद्रस्यवैस्तंधूपंपयेत्ततः ॥ अभिषेकादिकंकृतद्विज्ञायप्रतिमादिकं ॥ दद्वाकु
यादवश्यंद्विसर्वमेत्यथाकिधि ॥ २६ ॥ उत्तराभाद्रमासाद्य अहिर्वृद्ध्यंयज्ञेतदा ॥ अद्विर्वृद्ध्यः प्रथमान
श्रुतिमन्त्रास्तथाक्यकेः ॥ उपचारेत्यसंपूज्यपरंशातिमवाभ्युयाते ॥ पिष्टपुत्तलिकास्येतुदेयंकृपरधूप
दीपश्चश्चतोदननिवेद्यकं ॥ दुधाद्विमायेन्द्रुद्युओदनंसाज्यमेवत्त ॥ ग्राम्यवीज्ञानिवद्वन्द्वद्वाकान्व
नमेवत्त ॥ पूर्ववद्वद्वग्न्याद्विकृतान्यच्च समापयेत् ॥ २७ ॥ रेत्यापूर्जितः पूर्षादद्वातिसततंपश्चून
स्थितिपुष्टिस्तिधान्यंवृज्ञिचविज्ञवंथनं ॥ हंसः शुचिदितिश्चेव पूजाहोमश्चमंवकान् ॥ अर्कपुष्ट

गुग्गुनाधूपपिष्ठजलेनकः ॥३४॥ पद्मरेशवंशानिष्ठानिजुद्यात्कृधीः ॥ पिष्ठपुत्रज्ञकास्येनुगुरुदेवं
सकंटकः ॥ अस्त्वाक्येन्पोष्टोरः पुष्ट्यरेत्यनेनवे ॥ पूर्ववद्दृशंत्यादिकृत्वाच्चेवाभिष्यच्चनं ॥ धेनुंदत्वाथ
विप्रायवाणंतिर्द्वयंसुमापयेन ॥ प्रतिमावृस्त्रकलशंदत्वामृत्युंजपेन्नरः ॥ ग्रहाणंपूजनंहोमंसर्वचेवादिकृत्ये
त ॥३५॥ ॥ यत्रचेनसमाख्यातायज्ञाः संक्षेपतोमया ॥ नक्षत्रदेवतानांचमाधकानांहितायवे ॥ भक्त्याविज्ञा
नुसोरणभवतिपूज्याक्षियाः ॥ गंतुर्चेवयदाश्रामंक्रियाप्रारंभएव च ॥ नदावंयज्ञलेवद्यत्वातत्सवमाचरेत्
॥ एवं शुतेचतुसर्वयात्राकलमयामृयात् ॥ क्रियाकलंचसंपूर्णमित्युक्तंभानुनाम्ययं ॥ नक्षत्रेष्टिमवश्यांकृत्यूत्ता
कास्यफलंकर्मेत् ॥ दहनाकामिद्वात्तेनर्दृष्टिमतंफलमामृयात् ॥ यत्ताभावेजपंकुर्यात्क्रियांनुर्याद्यर्थाप्सितं ॥
॥३६॥ ॥ उत्तिनक्षत्रदेवतानांमविशेषपूजाविधिः ॥ अथ गांश्चरात्तिः ॥ प्रज्ञापतेनत्वादितिसंषगाश्रियज्ञ

भुनेत्॥ पूजनं प्रैतु न त्रैष्णम्पतिरित्यच्चा॥ मिथुनं पूजये शोमः कामं कामदुघेति च॥ वृहस्पते युवर्षिद्वा
तिकर्त्तपूजयेत्॥ सिंहैव्या ध्रेति मंत्रेण सिंहस्य वप्रपूजनं॥ हीश्वते लक्ष्मीश्वपल्यादिति कृत्यां प्रपूजयेत्॥
वायुर्वातेति च तु लक्ष्मीये वाणि ज्ञयज्ञेत्॥ विष्णुनः नूत्रनिति वै गुण्डिकं तु प्रपूजयेत्॥ धन्वनागेति मंत्रेण
धनुषं पूजयेत्सदा॥ सूर्योनभीमंत्रेण मकरं च सूर्यज्ञेत्॥ आग्निप्रकृत्यां नैव मदाकुंभम्प्रपूजनं॥ इमा
निद्राप्य यज्ञतिमीनं पूष्याधिदेवता॥ एवं राशिं यज्ञस्त्रिहात्मालिदानं यथाविधि॥ ॥ इति राशिग्रन्तिः॥
उत्थं वारग्रन्तिः॥ रक्षपुष्प्याकं पुष्प्याभ्यां भीरमकं दक्षबलिं॥ दृश्यान्प्रत्यक्षपुष्प्यात्मे धृष्यां वैदिनेभवति॥ १॥
गुरुशास्यन्न माग्नयादत्ता श्वश्वदलेबलिं॥ धृष्यः पक्षाग्नपत्रात्मेदृशादिं तु दिनहूरे॥ २॥ दृश्यादश्वैरपत्रल
माषान्नदक्षिणो बलिं॥ धृष्येत्तत्त्वदिग्न्यनं त्रैतुं मंगलज्ञध्वरं॥ ३॥ नैक्त्याभाति योग्यान्नेऽद्याभ्य

दत्तेयलिः॥ दूतापामार्गधृपश्चदामयन्तेष्टोप्यज्ञं दूरं॥५॥ (पश्चिमं पायसान्त्येन दत्तेय तोथ दत्तेयलिः॥) धृपं
पिष्वम् पवन्नान्त्येगुरुवारभ्वरेष्टेत्॥६॥ वायव्येषाय सान्त्येन दत्ताभ्वत्यदत्तेयलिः॥ धृपमोहन्त्वरान्त्यनभ्यु
क्तवारभ्वरं दूरं तत्॥७॥ तिलतं दत्तमांषानं दत्ताभ्वत्यदत्तेयलिः॥ उदकुशमीज्ञपान्त्येनं धृपः दुर्गारभ्वरं
न्त्येन॥८॥ त्रैनं मीभगवतेचं दुमदाचं दुमदारणाय देवासुरमनं व्याणां त्वरं नाभ्यनाशय अ
त सीकुसुमवपुः दुमंवदिं गृष्टं दुममविघृहरं चतुर्मुखानदुष्टसत्वान्तु समविरुद्धचिजात उत्तमान् दृ
अं फट्स्वादा॥ भ्रनेनमंत्रेण दिनत्रयं पूर्वोक्तिरिशिवलिं दृष्ट्यान्॥ स्वयं त्वादरेणोक्त्यात्यहृत्वरात्मि
त देष्टः श्रव्येयादेष्ट्वरध्यानं तप्रभाकरः॥ ॥९॥ रूपित्रवरशांतिः॥ अथज्ञरमुक्तस्य भारं रोग्यस्तान्॥ गुर्वार्का
र्गकृत्ताद्दम्पुर्वार्थित्रिषेन भेन॥ विश्वमुक्तां द्रुभूमेस्तानं शुभं गिरकाज्ञयासु च॥ १॥ तुम्नेन रेत्वं व्यक्त्वा दृष्टिवि

स्थानुयोगके। त्रिकुणिणकेद्वयुगतेः स्नानंहृताशुभंमृतं॥३॥ मृगाद्वाद्वलयुष्येषुविशास्यात्वस्तुभेवुधे
। नदाभद्रासपूणामुस्नानप्राप्तंतुमध्यमं॥४॥ इदोवारभार्गवेचसार्पस्वानिध्रवेषुन्॥ मित्रादित्यांयभं
स्नानंद्वरमुक्तस्तुनाचरेत्॥५॥ ॥ इत्यागेन्यम्नानं॥ अथगेगवेधंचक्रफलं॥ सेषादिचक्रविन्यासित्त
न्मलग्नेयसागानिः॥ विध्यतिक्षोणिषुत्रोन्वातथान्योन्यंविध्यविध्येत्तथास्तानमस्तमंचास्तमाधिपः॥
मृत्युयोगस्तदात्रोक्तोर्गोर्मस्त्वर्ययामलं॥ इतिद्वादशाशिवेधचक्रं॥ ॥ तत्रशंतिकुर्यात्॥ सर्व
तोभद्रे॥ काणमुज्जक्षयोर्मध्येऽन्त्यादेष्यादगेयद्वे॥ अस्त्वरादिचतुष्कस्यपूर्णवेधः प्रज्ञापते॥ एकादि
कुर्वेधंनपलंपुमाप्रज्ञायते॥ उद्देगद्वानिसोगाथ्येमृत्युस्तत्रक्रमणश्ववणादिस्वरहुंहुः कवेधेहुया
वेध्यते॥ अमोरक्षेशरेद्वानिः स्वरेण्याधिर्भयंतिथी॥ गाशिवेधेमद्वाविघ्नंपंचविद्वानज्ञीवति॥

एकवेधेभयं युद्देश्यमवेधेतु मशतः ॥ निवेधेनभवेद्गो मरणं स्याच्च तु प्रद्देव ॥ अर्कवेधेमनस्तापाद्य
हानिथ्यभूमुते ॥ रोगपीडाकरः त्रिंशीरादुक्तवचिन्निरोदा ॥ नेत्रोमिथ्यफलं पुंसां रंतिलाभस्तु भार्गवै ॥ बुध
वेधेभवेश्वरज्ञानीयसर्वफलप्रदः ॥ चक्राधारायथा ॥ अथातः संप्रवृद्यामिच्चनेत्राक्षयदीपकं पविस्या
तं सर्वतो भद्रसंश्यः प्रत्ययकारकं ॥ उत्थर्वगादराविन्यस्यतिर्यग्रेवास्तथादश ॥ एकाङ्गितपदं चक्रलिङ्ग्य
तेनात्र संशयः ॥ अकारादिस्वराः कोष्ठेर्गादेविद्विशिश्वमात् ॥ सुष्टिमार्गणादातव्याषो ऽशेवं च तु भूर्भू
मं ॥ हृतिकादानाधिष्ठानिपृत्तो द्वोविलिङ्गवेजतः ॥ सप्तसप्तव्रमणेव मदाविराति संख्यया ॥ अवकृह
शुशिशिश्वाप्राच्यां मटपलादृशिणदेवाः ॥ नयनश्चाश्ववास्यां गसदबुलभ्वात्तर्गदेवाः ॥ त्रयस्त्रयां
हृषाद्याश्च पूर्वादकमशेषवृथः ॥ राशयोद्दादशेवं तु मंषान्ताः सुष्टिमार्गगाः ॥ शोषेषु कोष्ठकं शेषेवं नदा

॥ स वृत्तोभद्रं रोगवेधनकं ॥

॥ गान्धिवेधनकं ॥

द्वितिथिपंचकं ॥ बाराषांसप्तकुलेख्यं
भौमा धूचक्रमेणन्न ॥ यस्मिन्द्वयमितः
खेटमृतांवेधनयंभवेत् ॥ यद्दद्वृष्टिप्र
भावेनवामदक्षिणसंमुच्चें ॥ भुक्तंभोः
र्घ्यतथाकुर्तंविक्षंपापग्रदेणन्न ॥ सर्वं
शुभाशुभकार्यविज्ञनीयं प्रयत्नतः ॥ प्र
दुष्ठागेदगेवेद्येषणगदृस्तंगेशद्वे ॥ ध
बदापूर्वादायांद्वाग्याभाद्रुद्वन्नरे ॥ दुर्द्वचक्ररसोम्यानावलं
स्फुनंसंसाधनं ॥ एतदेववलंबाद्यक्ररसोम्यावपर्ययः ॥ तिथि

तात्रीचन द्वन्द्वं विभूत्युक्तराग्नेषाच्च॥ मर्वेष्टुभक्ते षुवद्वीप्तीयं प्रयमनः॥ न न दंति विवाहे षुया त्रायां न निव
त्तते॥ न रोगा न्मुख्यं ते गोगीवे धर्वस्तारुतो यमः॥ गोग काले यद्वावेद्यः कृरसेच रसं भवते॥ वक्रगत्या भवन
म् त्युः त्रीज्ञायं च जगुर्दुधाः॥ वेधस्ताने रण्डभंगो दुर्गम्बिः प्रज्ञापते॥ कर्वा प्रवंशमनं चैव पर्योध द्यातश्च
त त्रवेद्य॥ यत्र प्रवादिग शासु वृष्ट्यादिगोरविः॥ सादिश्चास्तमिता त्रैयाऽपास्तज्जयथोदिताणि॥ द्विशा
नं तद्विशिष्टान्यां त्रैयमान्तेयगो यमः॥ नैर्कृतं म्यान्तु वारष्यां वायव्यं सोम्यमागतां॥ न क्षत्राणिम्बगव
णाग्नेयमिथ्योदिताः॥ तेसर्वेस्तंगतान्त्रयन्त्रभानुस्त्रिमासिके॥ न क्षत्रेस्तेस्तजावर्णे द्वानिः शोकः॥
णाग्नेयमिथ्योदिताः॥ तेसर्वेस्तंगतान्त्रयन्त्रभानुस्त्रिमासिके॥ न क्षत्रेस्तेस्तजावर्णे द्वानिः शोकः॥
णाग्नेयमिथ्योदिताः॥ तेसर्वेस्तंगतान्त्रयन्त्रभानुस्त्रिमासिके॥ न क्षत्रेस्तेस्तजावर्णे द्वानिः शोकः॥

त्तेयोर्द्यद्रतोनरः॥ कवीकोरेतथा हुंहुवातुंगेमहादवे॥ वर्जयेनानभरान्मर्यनियदीउडिजयंरणो॥ नक्षत्रे
क्षेत्रमेपुश्चिर्वर्णत्वाभः स्वरेशजं॥ ज्ञयोरागातिथोत्तजः पृथ्वास्मिथ्वपंचकोति थोवारेचनक्षत्रेगार्हायर्ण
अवरतथा॥ चंद्रस्वर्गेभवेद्यस्यद्विनेस्मिन्नम्यनोशुभं॥ विस्मैसर्वतोभद्रेशांतिकुशांद्वक्षणग्ना॥ अ
थद्वानिवक्तं॥ श्रान्तिन्द्रकंनगकारंलिमितासोरिभादितः॥ नामधिष्ठयंभवेद्यत्रज्ञेयंतत्रभुभाभुभुभु
ग्विकुंदक्षसोरुर्युष्टुष्टु॥ पाद॑५.दृत्कर॥ वामतुर्यंश्वयंत्रीवेगुद्योद्विकुंद्विकुं॥ ३॥ मुखेदानिन्द्रयाद
स्थेभयः पादेश्वयंहृष्टु॥ गामेन्द्रीवेग्यंरात्यनेत्रेसोर्व्यमृतंगुदे॥ जन्माद्वादशतुर्ययद्विभक्त
रः श्रान्तिः॥ तद्विभ्रंकरम्हेनवकांद्यागुद्यवामदो॥ यस्यपीडाकरः न्द्रारः तस्यवक्रमिदंस्युद्धं॥ लिं
गित्वाद्युस्मद्योग्यतेलमध्येष्टिपंदुभः॥ विश्विष्यभृस्मिमध्यमठंदृशमपुष्यः प्रपूज्यते॥ तुष्टियाति

न संदेदः पीडा मुक्तादानैश्च रः॥ ॥ इति इनिचकं॥ भथगोचरे सूर्यादीनां क्रमवे धवामवेद्य शक्षणो
गोषु नीचं न श्वसो गोषेन इनः पुरा कुञ्जः॥ मौरीष योगः॥ मौम्यो योगेन भिषकः गवदुकाक्षतिः॥ मीवोरि
षेश्वः॥ कोवंगणा भौषेन सूषिके॥ कुट्टयादि पूर्ववर्णः प्रहृति च क्लृप्तगुणितवेद्यः॥ जन्मतः क्रमवेद्य
ः स्याद्गमवेद्यो यस्तद्यात्॥ पुन्नपि शर्नवेद्यः स्योद्देवः सन्नान्य धांजयेत्॥ कादि० दादि० पादि० आ
दि० अवगाः॥ विवाहमवेद्यो विचार्यः॥ ॥ इति गोचरे व्यादिवेद्य॥

अथ सर्वतो भूमि विस्तुता गांति कर्म कुर्यात् ॥ आरोग्यं भास्करा दिष्टेत् ॥ तस्मान उद्धंन द्युत्तच विभाने न म
द्वार्घ्यं दानं कुर्यात् ॥ २५ भूमि लक्ष्मी च तु पूर्णा पर्युपविश्य प्राणानाय म्येत्यादिसंकल्प्य उद्धंन द्युत्तय स्य मन्त्रस्य का
ष्व पुनः प्रमुखं वक्त्रं प्रियः अनुष्टुप इदः ॥ सूर्यो दिवता मम गोप रांत्यर्थे स्त्रीर्याः अद्य दानं कुर्मिष्ये ॥
न द्युत्त्यामः ॥ ३६ उद्धंन द्युत्तमित्रमहोः मित्रायनमः दक्षिणहस्त ॥ आरोहनं त्रिरांदिवं रवयेनमः वामकर ॥ ३७
श्रीगंगामम सूर्यः सूर्यो यनमः हृदि ॥ दूरिपाणं च नागाय ॥ भानवेनमः सूर्यी ॥ ४४ शुक्रं षुमेदूरिपाणं ग्वगा
यनमः दक्षिणायाहृद ॥ गोपणाकामहृष्मसि पूर्णमे वामपाहृद ॥ अथोदारिदूरेषुम् मरीचे नाभो ॥ ५५
प्राणानि दृष्ट्यस्मि दृष्ट्यगर्भाय मुखे ॥ ८८ ॥ उद्दंगादयमाद्यः दक्षिणानेत्रा विश्वेन सदसामद्य ॥ सवित्र
ने वा मनेत्रे ॥ द्विष्टतम्भूतं धयन् अर्काय गवांगो ॥ मो अद्विष्टतं रथं भास्करायनमः अस्त्राय फट

१३॥ दिक्षु॥ इति शूद्रशंगन्यासः॥ अथष्टुभिर्धर्घन्ते: करंगुलिन्यासः॥ उद्धं आरंडं च मित्रविभ्या
नमः अंगुष्ठाभ्यानमः॥ १॥ हृद्रोगं दूरिमाणं च। सूर्यभानुभ्यां तर्जनीभ्यां २॥ शुक्रेषु गोपणका च॥ ग
ग पृथम्यां मध्यमाभ्यानमः॥ ३॥ अथोद्धारि-दूरिमाणं ४॥ मरीचित्तिरप्यगम्भीभ्यां अनामिकाभ्यां च॥
उद्गा-विश्वेन च आदित्यसवित्रभ्यां कनिश्चिकाभ्यां ५॥ द्विष्वेनं मां अहं च अर्कभास्कराभ्यां करत्तक
रप्तुष्टाभ्यानमः॥ ६॥ अथ हृदयादिष्टुगः॥ उद्धं आरंडं च मित्रविभ्यां हृदयाय ७॥ हृद्रोगं दृग्ं
सूर्यभानुभ्यां श्वारस्मि॥ ८॥ शुक्रे गोपणका गवगपृथम्यां श्वारायेव ॥ ९॥ अर्थोद्धिमाणं मरीचि
द्विष्वेन्यगम्भीः कवचायदुः॥ १०॥ उद्गा-विश्वेन आदित्यसवित्रभ्यां नेत्रव्रयायवीष्ट ॥ ११॥ द्विष्वेन सां अ
हं अर्कभास्कराभ्यां अम्ब्रायकद्विष्टुगन्यासः॥ १२॥ जलसङ्केयादृशदकुंसांचित्यतन्त्रदुष्टिंगत

भ्यां शूरपात्राभ्यां नमः ॥ असूणाय सारथ्यं नमः ॥ मस्ताख्येभ्यो नमः ॥ उत्तिप्रज्ञयिता ॥ ३० ॥ ते ज्ञाग्निं अथ युक्त रूप सकांचन संनिभः ॥ किरीटी पश्चनैव वैष्णव पश्चराग विभूषितः ॥ पश्चोमानः पश्चकरः पश्चगर्भ समयुतिः ॥ मस्ताख्य अथ संयुक्तो द्विभूजः म्यात्महारविः ॥ अर्थयः मदैत ध्यात्वा ॥ सूर्यं संपृक्ष्य अर्थं याचेण गंध पुरुषा क्षत्युक्तजलैन अर्थं इद्यात् ॥ शूरदशावाक्य पर्वद्वारा नामाभिर्द्वारा द्वाद्यां ॥ उद्घन द्युमित्रमहः मित्राय नमः ॥ १ ॥ आगो हृनु गरां द्विवं रवये ॥ गद्वारे गं मम सूर्यं उम्भूर्याय ॥ २ ॥ हरिमाणं च नाराय भान वै नमः ॥ ३ ॥ शुक्रेषु मे हरिमाणं गवगाय ॥ ४ ॥ गोपेणा का सुद अंसि गपुत्मेनमः ॥ ५ ॥ अथो हारिद्रवे पुमा मरीचिय ॥ ६ ॥ दूरिमाणं निद अंसि द्विगुण्य गर्भाय ॥ ७ ॥ उदगाद्य मात्रियः भोदित्याय द ॥ ८ ॥ विश्वं न मद्वासद् सवित्रे ॥ ९ ॥ द्विष्वं तं सख्यं ध्यन् अकूय ॥ १० ॥ मा अहं द्विष्वं तं रथं ॥ भास्कराय नमः ॥ ११ ॥

शतद्रादश। उद्यन्नयौ आरंहं सित्रविभ्यां ॥१॥ हृषेगं हरिमा सुर्यभानुभ्यां ॥२॥ शुक्रं राषणा खगपृ
ष्टभ्यां ॥३॥ अथो हरिमाणं मरीचिह्निरूपगर्भभ्यां ॥४॥ उदगा विश्वेन आदित्यसवित्रभ्यां ॥५॥
द्विष्ठंतं मां अदं अक्षभास्करभ्यानमः ॥६॥ एवं यद् ॥ पुनः उद्यन्नयौ ७ सित्रविसूर्यभानुभ्यो नमः ॥७॥
शुक्रेषुमे ॥८ खगपृष्टमरीचिह्निरूपगर्भभ्यां ॥९॥ उदगाद् ॥१०॥ आदित्यसवित्रक्षभास्करभ्यो ॥११॥ इति
योर्धाः ॥ उद्यन्नयैत्याद्द्रादशभिः च योर्धाः ॥ सित्रविसूर्यभानुखगपृष्टमरीचिह्निरूपगर्भादित्यम
वित्रक्षभास्करभ्यो नमः ॥१२॥ ६॥ ३॥ एवं २४ एकोर्धाः ॥ एताद्दरोद्दरिशाद्यरेकोमदार्घाः ॥ तद्रादशभि
द्वादशमदार्घाः ॥ पुनः योद्दरोपचारिः सूर्यसंपूज्यरेणिणां यजमानं च अभिषिंचेत् ॥ आरोग्यभव
ति ॥ यजमानस्य कार्यसिद्धुभवति ॥ स्वार्थं च नक्तगतितदभिलाषितार्थशान्तितीत्याद्भगवानापत्त्वः ॥

" ॥ इत्युपाद्यत्वं विधानं ॥ ॥ दं समं ब्रह्म गोतम पुत्रो वाम रेष कृषिः ॥ अनुष्टुप छंदः ॥ मूर्ये दिवता अर्द्ध
विनियोगः ॥ दं सः शुचिष्ठित्य धर्द्धा त ॥ अथ ज्ञरन् र्पणं ॥ अस्य श्रीब्रह्म मंत्रम् यकात्मा ग्निसूद्रकृषिः श्रीम
द्वादशो देवता भनुष्टुप छंदः ॥ मर्वल्लरेण्टं त्यर्थेज्ञ पेतर्पणं च विनियोगः ॥ उत्तराद्यंतवंतः कृषयः पुराणासु द्वामा
सुं दं तोद्यान्तु द्वासितामः पं मर्वं द्वरान् मूर्तुममानि सूभ्य प्रद्युम्नमंकर्षणवामुरेवाः ॥ अनेन संप्रार्थं मद्वादेवं
ब्रह्म रद्यतां सं पूज्य अशोक ग्रन्तवारं तर्पणं कुष्ठो त ॥ त्रियाद्वासम प्रहरणः त्रिक्षिग्राहन् कृचन ॥ मम प्रो
तमुखं द्वासमर्वामयपतिन्नं गः ॥ सोम्य प्रीतः सुखं द्वादित्यन्यम्यच्चते ॥ गंगायाउच्चरकुले मपुत्रस्मापसां
मृतः ॥ तस्मैति लोकं द्वामुच्चते कादिकोञ्चरः ॥ वाराणस्यादृक्षिणो कोणो कुबुद्यो नामं वै द्विजः ॥ तस्य मम
गणमात्रेण न यत्यकादि कोञ्चरः ॥ वाराणस्यादृक्षिणो कोणो कुमुदो नामतारकः ॥ तस्य संस्मरणाद्वज्ञ

रं भाशयति भ्रुवं ॥ अै भस्मायुधा यविप्रदेष कुरुषायथी मद्दि ॥ तं नोज्जरः प्रचोदयात् ॥ इतिज्ञरगायत्री
उपनेनज्ञरुपर्णं नज्ञरशांतिर्भवति ॥ ॥ इतिज्ञरशांतिः ॥ भ्रंथायामार्जनशांतिः ॥ कर्त्तो शुचो देशो गो
मये नोपलिष्पतं स्वरितकादिरुग्मी रुचयित्वात् रुपरिमुखं निधा पञ्जकेन प्रग्निवासाय समूलकुरुगान्ति
भायस्वमित्याचन्वत्यागणाशप्रार्थनां शूल्याशं रुचयगहनसिंहं वासनं विश्वमुच्चसंपूज्यकुरुशमूलमध्याये
पञ्जस्वलज्जनार्दनशांकुरुक्षुमणपूजयित्वात् रुचयांत्राद्युषणाय आसानं सोपस्करं सदक्षिणा कुरुमेंकुरुष्पस
नुयणज्ञलमेंकुपांत्रनिधायन्यासप्रवर्वकं म्लोन्त्रमारभेत् ॥ ॥ दातुभ्युड० ॥ भगवन्प्राणिनः मंदविष्वरो
गायुपद्रवेः ॥ दृश्यद्वापघातेऽवसर्वकाममुषड्गताः ॥ ३॥ अभिचारिकुरुत्याभिः म्यर्गर्गिर्गेऽवदासु
ठोः ॥ उदासंपीडयमानास्तुतिष्ठंति मुनिमज्जसं ॥ गां केनकुरुमविष्वरोगायुपद्रवा ॥ न मनतिन्

णां सम्मेयथा वद्वत्कुमर्द्धसि॥३॥ पुक्ष्युठो ध्रतोपवासेर्विस्मुर्नान्यजन्मनि तोषितः॥ तेन गमुनिडार्दुल
ग्रहरोगादिभागिनः॥४॥ ये नैतय वर्णं वित्तं सर्वदेवनर्मेः कृतं। विषय ग्रहज्वरा जांते मनुष्यादा क्षेयभाँग
नः॥ आरोग्यं परमामृत्युं मनसा यथा दृष्टुति॥ तत्तदाप्नोत्यसंर्ग्य ध्रुवं परत्राच्युततोषरूपत्॥५॥ मात्यीनाप्नो
ति न व्याधीन्तविषय ग्रहबंधनं॥ कृत्या सर्वमेयं वापि तोषिते मधुसूदने॥६॥ सर्वदुष्टुसमस्तस्य सौम्यामू
स्य यस्ताग्रहः॥ देवानां समष्य धृच्छोमो नुष्टो यस्य जनार्दनः॥७॥ उपयोगादिनां तेन तोषितो मधुसूदनः॥ तो
षिते तत्र ज्ञायन्ते न रापुर्णमनोरथः॥८॥ भ्रगोगाः सस्विनो भौत्तारो मुनिसत्तमः॥ न तेषां ग्रन्त्रं वानि
वस्य नुरोगाभिज्ञारिकं॥९॥ गृहषीडादिकंवापि वापकार्यं न जायते॥ अव्याहृतानि वस्मम्यचक्रार्दीया
युधानिच्च॥ कृत्तं ति स कृतापश्चाय न विश्वमुख्यासितः॥१०॥ । श्रीदाम्भिरु॥ आगाभिते न गोविद्वा

येनरादुःखभागिनः। तेषां दुःखाभिभूतानां यत्कर्तव्यं द्यात्मुभिः॥ पश्यद्विः सर्वभूतसंवासु देवं महा मुने॥
समदृष्टिभिरामुग्रतमेग्रहिनीषतम् ॥१४॥ पुलरूपुः॥ शिरांचनासद्वैत्यंतः परमेष्ठीनिमगोत्तम्॥ ददस
र्वाणिषापापानिद्वर्भस्तस्तिकरामव॥ ॥१५॥ कुञ्जमूलसितोन्नस्त्राकुञ्जमध्येन नारदनः॥ कृशायेन्द्रकर्त्त्वेव वृषो
देवाभ्यवस्थिताः॥ ॥१६॥ एहीतानुस्मृताप्नाकुशानुशुक्षाश्वेगोगिणः॥ मान्नयेत्तर्वगान्नाणिकुशायेद्वन्नेय
शुगंतिश्रुतः॥ ॥१७॥ उपरीरेयस्यति श्रुतिकुशात्याज्ञलविन्दवः॥ नश्यन्ति सर्वपापानि गस्तु नेत्र प्रसंनगाः॥ विस्मुभ
केऽविश्रेष्ठं शुचिस्तद्वाप्नानसः॥ गोगश्रद्विषार्तानां कुशात्तिमिमांशुभां॥ ॥१८॥ वरादनागतिरिहं च वामनं
विश्वमेव च॥ अथामेवोमाद्विभूतादिक्षुनामानिविन्यसेत्॥ ॥१९॥ सोवर्णराजतंताम्ब्रं मृत्यं योदृद्दनवं॥
अन्नाणिकलकुशुद्वंशपयेन्द्रक्षेपरि॥ तत्रोदकं समाप्त्यशुभ्यनिर्मलमेव च॥ एकं द्रातं कुशानुसाप्नान

मापयेकलशोपरि ॥ पूजयेनन्तरकलं शंखपचारैः समंत्रके ॥ नारसिंहं सपभ्यर्थुचोदेशो कुरामने ॥
मंत्रैरेतेर्यथात्मिंगंकुर्यादिग्वंधमादितः ॥ २१ ॥ पूर्वेनारायणः पातुवारिजाहस्तुर्दिष्टो ॥ प्रद्युम्नः पश्चि-
मोपातुवारुदेवस्तथोत्तरे ॥ इशान्यांवामनः पातुआग्नेयांतुवनार्दनः ॥ नेत्रत्यांष्प्रनाभस्तुवायन्याम
धुसूदनधा ॥ २२ ॥ उद्ध्वंगोवर्धनोदेवोस्यधरायांत्रिविक्रमः ॥ एताभ्योदग्नादिभ्यश्वसर्वतः पातुकश्च ॥ २३ ॥
जलेरक्षतुवागदस्त्वक्षतुवामनः ॥ अटव्यांनारसिंहश्वसर्वतः पातु ॥ २४ ॥ एवं रत्वातुत्प्रियं द्यावदिग्वं-
धं विष्मुर्सर्वत्र संस्मरन् ॥ आत्मनश्च परस्यापिविधिरेव उदाहृतः ॥ २५ ॥ अव्यग्रचित्तः कुरीतन्यासकर्म-
यथाविधि ॥ अंगुष्ठाग्रेतुगोविंदनार्णनीतुमदीधर ॥ मध्यमायांहृषीकेशमनामिक्यांत्रिविक्रम ॥ कानकाय-
न्यसेद्विस्तुकरमव्यतुमाधयं ॥ २६ ॥ एवंन्यासंसुराहृत्वापश्वादं गेषुविद्यसेत ॥ शिरवायाकंशावन्यस्यमृ-

ध्र्वनारायणं न्यसेत् ॥ मालाधरं कमाटे तु गोविं दं तु भ्रुवो न्यसेत् ॥ चक्रमध्येन्य संदिष्मुश्चोत्र यो मं धु सूदनं
॥ ३३ ॥ श्रिविश्रमं कृपोक्तु वामनं कर्णमूलयोः ॥ तु त्रैराष्ट्रेहृषीकेशं पद्मनाभं तथा धरे ॥ ३४ ॥ दासो दं द्वं तप
जयो वाराहां च बुकेतथा ॥ जिह्वायां वाग्नु देवं च तात्वो मुग्गु ध्वज्ञ ॥ वै कुंदं कं रमध्येतु अनं तं नासि कोपी
॥ तदिष्णो तु भुज्जविप्रविन्यसं न्युरपेत्तम् ॥ वामकं तु मदायोगं राघवं हृविन्यसत् ॥ उदरं पीतवस्त्रं च ॥
पार्वयोः केशं न्यसेत् ॥ ३५ ॥ कुक्षो एष्ठीधरं चैव स्तनयोः पीत वाससं ॥ पीतां वं सर्वततो हृतिनाभ्यां
तु विन्यसेत् ॥ करे तु इक्षिणविप्रततः मं कर्णणं न्यसेत् ॥ वामे रिषुहरं वं यादच्युतं मंकृधयोः परि ॥ ३६ ॥ ए
स्त्रियतिधरावैद्यात कृष्णमध्येपरान्ति ॥ यस्तस्तु माधवं तु कुक्षो योगमूर्गयन् ॥ ३७ ॥ मूर्यमूर्वम
दुमध्येकुवार्थ्येव महोधरं ॥ जानुमध्येन्वकधयोरच्युतन्यसेत् ॥ ३८ ॥ गुरुक्षयोनरिमिहं च

पादृष्टं मितो जसं ॥ अं गुलीयश्च । धरं च पग्ना द्यं सर्वं शं धिषु ॥ रोम कूपे गुडाके शं द्यं सर्वं रक्ता गुडि मज्जसु ॥ न
वेषु माधवं चैव न्य सेत्या दत्ते च्युतं ॥ ४० ॥ अथांतः करणे चैव विन्य सेत्त्रज्ञनार्दनं ॥ मनो बुद्धिगहं कागविजः
दो श्वज्ञनार्दनं ॥ ४१ ॥ आपाद मस्तकं चैव किञ्चान् कल्पयेद्यथः ॥ एवं न्यासविधिं द्यता साक्षात्तारायणो भवेत्
४२ ॥ तनु विष्णु मयी तस्य यावतिं चिन्न भाषते ॥ एवं न्यासे विधिं द्यता यत्कार्यं भृणु तद्विज्ञ ॥ ४३ ॥ पाद मूलं तु द
वस्य द्वां वर्विन्यस्य निर्मलं गवन माला हृदिन्यस्य सर्वदेहादिष्ठितं ॥ ४४ ॥ गदा च द्वारुत्तमे च वचनं चैव तु एष
तनः श्री वन्मां कं न्य से न्मूर्धिषं चां गं कवचं न्य सेत ॥ ४५ ॥ अं न मोवि स्मवे करावाय सर्वं कूर्णापदं वेद्य याय
न मः ॥ ४६ ॥ अं न मोवि स्मवे करावाय सर्वं कूर्णापदं वेद्य याय ॥ ४७ ॥ अं न मोवि स्मवे श्री गवाय वेव पद ॥ ४८ ॥ अं न मो
वि स्मवे कवचाय द्वा ॥ ४९ ॥ अं न मोवि स्मवे नेत्रं त्रयाय ॥ ५० ॥ अं न मोवि स्मवे अस्त्राय पद ॥ विस्मुत्तद्वृद्ध्वेनः

पातु ये कुंर मनुविदि पर्वतिना ॥५८॥ मां पा तु सर्वतो रामो धन्वी चक्री नकं शब ॥ एतत्समस्तं विन्यस्य पञ्चान्मं च
प्रयोज्ज्ञ येत ॥ अपामार्जन को न्यासः सर्वव्याधिविनाशन ॥ आन्मनश्च परस्यापि विधि रेषु उद्भृतः ॥५९॥
वै लम्बन मकुर्त्यः सर्वसिथि प्रदाय कुरु ॥ पूजा कालं तु देवस्य जपकालेन येव वाणि द्वामां भेच कुर्त्यां त्रिमंथा
मुचनित्यशः ॥ यद्यप्तु भक्तिं केतत्सर्वप्राप्नुयान र ॥५३॥ आयुरारोग्यमेश्वर्यं अग्रिपक्षक्षयं सुखं ॥ अभु
यं गर्वभूतभ्यः विश्वसुकांकसगद्धुति ॥५४॥ उन्नमः परमार्थां यत्याद्यपामार्जनमंत्रस्य पुक्तस्य ज्ञापि ॥ अमं
तवगद्वामननरासिंहविश्ववोद्देवता ॥ अनुश्टुपमुक्त्यतिवीज्ञं भच्युतानंतरो विद्वैतिना ॥
क्तः ॥ सप्तहाठककेर्णतेति कीलक ॥ ल्लक्त्यावक्त्रो च नेति कवचं ॥ वज्राधि कृत रवस्य गृनित्यापके ॥ हाहा
हं हृष्टद्वृत्यस्त्रं ॥ मम रोगो परांत्यर्थं विश्वसुपरमात्माप्रीत्यर्थं अपामार्जनस्तोत्रज्ञापविनियोगः ॥ ॥

ॐ नमः परमार्थाय पुरुषाय महात्मने ॥ नमस्त्वा प्रवद्यासि यतसि ध्यतु मेव च ॥ ३ ॥ सद्गुरानं दृष्ट्याय
योगिनं परमात्मने ॥ नमस्त्वा ॥ ३ ॥ गोविंदप्रभनाभाय वामुदेवाय गार्हिणो ॥ नमस्त्वा ॥ ४ ॥ नारायणा
यविधाय विश्वेश्वराय विधराय च ॥ नमस्त्वा ॥ ५ ॥ त्रिमोदराय देवाय अनंताय महात्मने ॥ नम ॥ ६ ॥ धनिः कः
प्रणाय विधाय नमः वापद्वराय च ॥ नमः ॥ ७ ॥ त्रिविक्रमाय रामाय वैकुंठाय नराय च ॥ नमः ॥ ८ ॥
वराद्वाय नरसिंहाय वामनाय च विष्णवे ॥ नमस्त्वा ॥ ९ ॥ नरसिंहमहो ग्रस्त्वं नित्यं तु भ्यं नमानमः ॥ नमः ॥
१० ॥ ज्ञेनाद्वनाय दृष्ट्याय दुर्पेद्विधराय च ॥ नम भा ॥ ११ ॥ अधोक्षज्ञाय तादृष्ट्याय मन्त्राय मधुसूदनः ॥
नमस्त्वा ॥ १२ ॥ वरादेभन्नमिंदृष्ट्याय वामने ग्रात्रिविक्रम ॥ दृष्ट्य ग्रीवं रामवैकुंठषीकेऽग्रादरामुभां ॥ १३ ॥
अपराजितवक्तव्योः च तुर्भिः परमायुधेः ॥ अत्वं दितानुभावेन्द्रं सर्वदुखवहो भव ॥ १४ ॥ हराम्

कम्पदुरितं दशूतं दृष्टपोषितं ॥ मृत्युवंधार्तिभयदं दिद्यस्यचयत्कलं ॥ पराभ्यानं च सद्वितं प्रयुक्तं चाभि
चारिकं ॥ गरम्पद्ममहारेगप्रथागंज्ञरयाज्ञरा ॥ १६ ॥ हरयेवासदेवायनमः दृश्मायगार्दुर्णो ॥ नमः पु
ष्करनेत्रायकेरावायास्त्रक्षिणो ॥ १७ ॥ नमः कृमलकिङ्गलकपीतनिर्मलवाससे ॥ महाहविरिषुष्ठं धध
स्यक्रायचक्षिणो ॥ १८ ॥ दंशोऽनुतद्विति धर्तेत्रयीमृतिमतेनमः ॥ महायज्ञवग्नायशेषभाँगुरुगायि
ने ॥ तसहाटककेशांतज्जलत्यावकलोचन ॥ वद्याधिकं नवम्पद्मादिव्यसिंहनमोत्तुते ॥ कार्यपायादिह
स्वायज्ञग्न्यज्ञः साममृतं येन ॥ तुभ्यं वामनरूपायक्रमतेगांनमोनमः ॥ १९ ॥ वराहारुषदुष्टानिसर्वपाप
फलानिवें ॥ मर्दमर्दमहादंशुमर्दमहीधर ॥ नरसिंहकराक्षाप्यदंतप्रातनग्न्यज्ञलं ॥ भंजुभंजनि
नादेनदुष्टान्यस्यार्तिनाशन ॥ क्रृग्न्यज्ञः सामगर्भाभिवाग्भिवामिनरूपं रक् ॥ प्रशमं सवदुःखानि

न यत्वाभुज्जनार्दनभावः ॥ अतिमासा लगात्रं स्कूलपान्नस्तमं नं सकूलित दधि मवं गुणाणिनारूक्षिषोन ॥ करु
 द्वामस्तपृष्ठं सियद्युम्नेद्यानंतरातिरक्तदुःखं चामनभावये द्यः ॥ २५४ ॥ श्रीन्द्ररमंत्रम्यकालाग्निरुद्धकं
 अनुशुप्तुं देवः श्रीमहादेवो देवता सर्वज्ञरशांत्यर्थं जपेविनियोगः ॥ भावान्तवन्तः कवयः पुगाणाः सूहसा
 द्वद्वतोद्यनुशासितारः ॥ सर्वज्ञराघ्नं तु ममानिस्त्वप्रश्नमसंकर्षणावारुद्देवाः ॥ त्रिपाद्धस्मप्रहरणप्रिशि
 गारकूलोननः ॥ समेष्टिः सुरवं द्यात्मर्वामयपतिर्ज्ञरः ॥ अंभस्मायुधायविन्द्रदेवकूलस्त्रायधीमद्वि
 तं नोन्नरः प्रन्नोदयात् ॥ अंगवंगकृलिं गं पुरुणो पुमगधेषु च ॥ बाराणस्यांचयज्ञांतं तन्त्रस्मरासिरेज्ञरः
 एकादिकं द्वाहिकं चतुर्थां त्रितीयसज्जरः ॥ त्रातुर्थितथात्युग्रंतथैव सततज्जरः ॥ दोषोऽथं संमिपातोऽथं तथै
 चागंतु कृत्वरः ॥ नूमनं याश्रुगोविंदृष्टिं धिष्ठिं ध्याप्रुद्वदनं ॥ २५५ ॥ नेत्रदुःखं विश्रोदुःखं चोदरसंसर्वं ॥

अंतःश्चा समतिः श्चासंपरितापं सर्वेषयुः ॥३२॥ गुरुद्वाराणां प्रियोगां अश्च कुस्थं रोगं तथाक्षयं ॥ श्वित्रादीन
स्वज्ञातो गात्रगम्यं तं वृद्धितान् ॥३३॥ कामल्लादीप्ति थारोगान् प्रमेहात्मात्मासूणात् ॥ भगवं इति
सारं अमुख गोगं सर्वत्यग्नेऽम् ॥ अरेष्मरीमूल्यशुद्धां अश्च गोगानन्यां अश्च द्वां सूणाज् ॥ ये वातप्रभवारोगायेच पिता
समूद्याः ॥ कफोद्धूरां अश्च ये केविद्वंचान्यं संनिपाति काः ॥ आगं तु काश्च गायेगाङ्गुताविम्फोटकादयः ॥ ते
संवैष्ट्रं श्रमं यातु वासुदेवाय मार्तिराः ॥ विन्दयं यां तु ते सर्वेविद्वंमारुद्वारणं न च वध्येयं गच्छ तु वाङ्मायास्त्वं च कं
भिद्वतादरः ॥ अन्युतानं तगो विंदनामोद्वारणमेषिताः ॥ न इयं तिसकलागोगाः सत्यं सत्यं वद्वाम्यहं ॥ स
त्यं सत्यं पुंनः सत्यं मुख्यमुच्यते ॥ विद्वशास्त्रान्परं नास्ति न देवः केशवान्यरः ॥ अन्युते तिसनः प्रतम
नं ते तिवचः युनः ॥ गोविद्वैतितनुः वृत्तात्वत्तानसातके ॥ अन्युतानं तगो विंदपदमानुष्टुभा ॥३४॥

भं मः पुंडरीकाद्वाजपंनियमचाम्भितः ॥ स्थावरं जंगमं चापि हत्रिमं चापि यश्चिर्षं ॥ दंतो द्वूर्नन खोद्धनः
 मा काश्चप्रभवं विषं ॥ तद्वादिप्रभवं यच्च विषपत्यं तदुःखदं ॥ श्रामनं यतु गोविं दकीतिं तोस्य देनार्दनः ॥
 ग्रहान्त्रेत ग्रहाश्च वत्थो वेऽकिनी ग्रहान् ॥ वेतालं श्वपि शाच्चांश्च गंधचांश्च एक्षमान् ॥ अकिनी
 पृथनाद्याश्वतथाविनायकग्रहान् ॥ ४५ ॥ मुखमं द्रिक्कृतान् रेवती वृथिरेवती ॥ दृष्टिकामच्चास्त्रयाच्च
 ग्रास्तथामृतग्रहानपि ॥ ४६ ॥ वालस्य विष्माश्वरितं दृत्यालय ग्रहानि मान् ॥ वृथानां यं ग्रहाः केन्द्रियैव वा
 कग्रहाः क्वचित् ॥ नरगिंद्रस्य तेऽस्याद्यग्धायेनापियोवनं ॥ सयुं करालय इतो नरसिंहामदारवः ममदामरे
 पांनि: कुरुषालग्नेनुज्ञगतो दित्तः ॥ नरसिंहामदामसिंहवान्कामान्दान्दुवत्मानन् ॥ ग्रहान् रोषात्सर्वं ग्रामाद्या
 दामिन्त्वान्दन ॥ यं रोषाग्नेमद्याताय द्विवांतिमद्याग्रहाः ॥ यानि च कर्मतानि ग्रहापीडाश्वदासुणाः ॥

ग्राघसिंहवराहेषु अग्निचोरभयेषु च ॥ गारुदस्ततेषु ये रागादोषागर्भकार्यः ॥ यानि यानि च भूतानि
प्राणिपीडा कृशणिच्च ॥ तानि सर्वाणि सर्वान्मनपरमात्मज्ञनादन ॥ किंचिद्विषं समाप्ताय वासुदेवां शुना
द्वाय ॥ क्षिप्त्वा मृदुर्जनं च कंब्लाक्षमाल्मातिभीषणं ॥ सर्वदुःखप्रशामनं कुर्कर्दवचरान्त्युतं प्रसुदर्जनमदाक्षा
लक्ष्मिं धिक्षिण्डिमहारवं ॥ सुदर्जनमदाक्षकर्गाविदस्य करायुध ॥ तीक्ष्णधारमहावेगसूर्यकोटि समप्रभ ॥
सदर्जनमहात्माक्षिण्डिमहाक्षरं ॥ क्षिण्डिक्षिण्डिमहाव्याधिक्षिण्डिमहाश्रद्धा ॥ क्षिण्डिक्षिण्डि-
यातं च दूरतं च क्षिण्डिध्वारं मदाविषं ॥ क्षिण्डिश्वेष्मन्दिपितं च क्षिण्डिद्वेषं मदाद्विषं ॥ सुज्ञं दाहं च एव लंचनिमि
षज्ञरगदभेदं ॥ इति सुदर्जनान्मान्यः नामयां तु दिशो दश ॥ द्वाहाहाहं हं चेष्टकार सुदर्जनहत्तद्विषः ॥ सु-
दर्जनस्य मंत्रेण ग्रहायां तु दिशो दश ॥ ॥ अं नमो भगवतेभोभों सुदर्जनदुष्टं दारयद्वारा

तं हन हन पापं मथमथ भारो ग्यं कुरु द्वा हाहुं हुं फद्दु न द्विषः स्त्राहा ॥ कदर्ग्न नस्य मंत्रे णप्रहार्यां तु द्विशो द
न्तु ॥ प्राच्यां प्रतीच्यां च द्विशो न रत्स्तथां पैश्च ॥ रक्षाकरो तु भगवान् वहुरुषी ज्ञनार्दनः ॥ यथा विश्वमु
द्विगत्सवं सदेवासुरमानुषं ॥ तेन सत्येन सकलं दुःखमस्य प्रशास्यतुं ॥ यथो विश्वमास्मृते सद्यः संशयं यांत
पात काः ॥ तेन सत्येन सकलं दुःखमस्य प्रशास्यतु ॥ प्रसात्मायथा विश्वमुद्वित्ते विषिगीयते ॥ तेन सत्येन ॥
यथा यज्ञे अरोदेवः सर्वदेवं युगीयते ॥ तेन स ॥ पून्मयो तं तथा स्तुतत ॥ शांति रस्तु द्विशो वाग्नु प्रशास्मां तु मसु
रं ॥ वा सुरेव गारीरो थ्रीः कुर्मोः संमार्ज्जितं मया ॥ अपामार्ज्जितु गार्विंश्चोन गानारायणरनथा ॥ अस्याम्लु सर्व
दुःखवानाप्रशास्मौ वचनाद्वरः ॥ ६६ ॥ शांतिं समस्तरोगास्तेयहाः सर्वविषाणित्व ॥ भूतानि च प्रयांतोऽसं
स्तुते मधुमूर्दन ॥ एतत्प्रस्त्रमस्त्रोगोषु भूतप्रदृभयेषु च ॥ अपामार्ज्जितं त्रासं विश्वमानासाभिमंत्रितं ॥ ६७

तेकुर्वादिश्मुद्गरीप्रसंभवाऽनार्होहंस्यमेववागतः॥ दूतंसयादुष्मरोषमस्यम्बस्तोभवत्वेषयथावचो
द्वारः॥ शांतिरसुशिवंचास्त्रुःस्वमस्यप्रशास्यत्॥ यदस्यदुष्मित्विज्ञातिसंक्षयणार्थवं॥ १७॥ अस्मिय
मस्यसदेवास्त्रुष्वीकरश्यकीर्तनान्॥ यतएवागतंपाप्यन्तेवप्रतिग्रहत्॥ एतद्वागादिषीउम्भुजंतूनां
द्वितमिष्ठत्॥ विश्मुभन्ते नकर्तव्यं अद्वलद्वयाविनाशनं॥ सर्वव्याधिहृरं च वसर्वग्रहविनाशनं॥ विश्माप्री
ति कुरंस्तोत्रं यः पूर्वन्नियमेनिन्॥ विश्मुक्तेवाप्यवानोतिसत्यं सर्वं नचान्यथा॥ स्तोत्रं गत्तमिद्वनामअपा
माऽत्रं नकर्त्वरः॥ तस्यतुष्यतिगोविद्मनसाच्चितिनंकमेत्॥ यद्वधारयेत्स्तोत्रं प्रत्याभजित्समन्वितः॥ ग्र
दास्तं नोपमर्वतिनरोगानचरात्साः॥ कोटिज्ञन्मदूतं पाप्यपरनादेवनश्यति॥ गोसदस्यपरम्परां तस्यपरं
उपवास्यात्॥ १८॥ ॥ अज्ञानानदि० पद्मतोत्तरवृत्तावपामार्त्तनशांतिरासीत्॥ ॥ अथज्ञानो
नपाठः॥

नमामित्वा नंतरा जिं परं शं विश्वात्मा नं के यं इस्मि मात्रं । विश्वोऽप्यज्ञिस्तान सं गो यहं तु यज्ञद्वाष्ट्रम् अन्तिंग
 प्रभांतं ॥ कात्मा देवं रुपं सीयम् भावो द्रव्यं इति त्रिप्राण भात्मा विकारः ॥ तत्त्वं धातो द्वीजं गोद प्रवाहः । त्वन्मा
 ये शातं निषेधं प्रपद्यनानाभावो द्वीजं योवर्षपिपन्ने । देवान्साध्य नक्षत्रं त्रून्दिभार्षिदं स्युन्मांगान्दिंस्या
 वर्तमानान ॥ त्रन्मेतत्त्वं भारद्वागाय भूमेः तस्माद्यतं तेजसादुःसंदेन । शांतोऽप्रणात्कर्त्वं न नज्जरेण । तां यज्ञा
 वो दृष्ट्वा दृष्ट्वा द्वयं ग्रिस्तं द्वयं ग्रिस्तं द्वयं ग्रिस्तं द्वयं ॥ ॥ लक्ष्मणं ग्रिस्तं प्रसंनोऽस्मिव्यतु तमज्जराद्युम् ॥
 यो नो स्मर्त्वा दृष्ट्वा द्वयं ग्रिस्तं द्वयं ॥ द्रव्युक्ता च्युतमानम्यगतो मादृश्वरं नज्जरः ॥ यः पदेज्जरतस्तोत्रमि
 दं सो विज्ञराम वेत ॥ अनेन नज्जरस्तोत्रमंत्रेण नवभिः ग्रिभिर्वर्त्तुर्कुर्वते ॥ संमाद्यै ॥ अस्तीभ्यामिति च संमाद्यै
 प्रतीतां निरम्येत ॥ अस्तीभ्यां तेनामिकाभ्यां कृष्णो भ्यां चिद्युकादधिः ॥ यस्मः त्रीवर्षं पर्यं मस्तिष्ठा ज्ञा

कूर्यादिवद्वामिते ॥ श्रीवाभ्यरुतुश्चिद्वाभ्यः कीकमाभ्योऽनूक्यात् ॥ यद्यमंदोषण्यमः साभ्यांदाहुभ्यां
विवद्वामिते ॥ आंत्रेभ्यस्तेगुरुभ्योदग्निस्त्रोहृषयाद्धिः ॥ यद्यमंमत्त्वाभ्यांयन्नः पूर्णिभ्यांविवद्वामिते ॥ अं
भ्यांते अष्टीवद्वाज्ञान्याभ्यांप्रपद्वाभ्यां ॥ यद्यमंश्चाणिभ्यांभाससाध्यं ससोविवद्वामिते ॥ मेद्वाद्वल्कर
णाद्वामभ्यस्तेनर्वेभ्यः ॥ यद्यमंसर्वस्माद्वत्तमनरुतमिमंविवद्वामिते ॥ अंगादंगाद्वाम्लिङ्गान्तपर्वेः
चिन्पर्वणि ॥ यद्यमंसर्वस्माद्वत्तमनस्तमिमंविवद्वामिते ॥ द्रुम्लेसुकुर्वान्त्यज्याद्वान्यकुर्वेरन्यजल्लेनच ॥
येनदेवात्यभिषिच्यपीताद्वत्तान्तर्दीत्वागद्वारेणमंत्रेणाद्वीर्याद्वद्व्यात् ॥ उत्तित्तरस्तोत्रस्याद्वी
भ्यांप्रयोगं ॥ ॥ अथवास्तुप्रकरणं ॥ अद्वल्लम्यक्रियामवीनसिंच्यंतिगर्वद्विना ॥ अतस्तस्माद्वारंभ
प्रवेशसमयोब्रुते ॥ आयव्ययद्वाकर्वद्वत्तानिगास्त्राद्वगम्यसम्प्रकृ ॥ आयुर्वनाराग्य

नांभिरुद्येगरहंगरहंगद्विधापयीत ॥ इवताऽगतीरुजंद्राणांकाभूमिमहीभुजां ॥ विशंपीताच्छ्रद्धाणां
 शस्मान्येषांतुभिश्रिता ॥ मनमश्वसुपोर्यन्तेषायतेभुवि ॥ तस्योकार्येगदंसर्वागतिगर्गादिममतं
 अष्टाभिर्भवकाष्टकोदितिवितेद्वस्त्रान्मकेचक्कयन्त्रस्वर्थनयेदुगोषुशुभदंद्रोन्नमस्तेमसं ॥ दिक्कुनेत्रतुं
 संधानुरोगभयदंगोषेषुमर्युप्रदस्त्रात्वाभूमिष्ठलंमुनीद्रकृथितंपश्चातप्रदंप्रारभेत ॥ अन्यच्च ॥ ग्रहम
 ध्येहस्तमितंस्वात्वात्वप्रभपूरितंस्वपुनः ॥ यद्यनमनिष्टंतक्षमेसमंधन्यमधिकंयत ॥ लक्ष्मातंप्रस्तरां
 तंवापुरस्त्रमामूमभाविवा ॥ थेन्नेसंशांध्यन्नोध्यत्यन्नमदन्मारभेत ॥ नायस्तानंयथाकुमंयामल
 नवकाष्टान्मकाचक्केलिगत्पाच्यादितः कमात ॥ नवेवर्णानवरुक्त्वतपूर्द्धसंपात्यमध्यगात ॥ प्रत्येक
 त्वादिवंन्यस्प्रेतकार्यादिगिनिर्देश्वत ॥ विभज्यनवधाभूमिमुख्यगोदनेचाचतु ॥ प्रत्येचस्योद्यदिः
 त

प्राच्योऽन्ना यं नारं भयं जदा ॥ सार्थं प्रसूतमप्रमाणेन तच्च मानुषम् त्यवे ॥ १ ॥ कः प्रभेव निर्दिग्भागं गवर्ग
यं करुद्यो ॥ भूपरं दोभवेन वभयं नेवं निवर्तते ॥ २ ॥ यः प्रभेय इष्ट्याम्यायां न रजा त्यमं धो भवेत् ॥ तद्दूर
म्लामिनाम् त्यं कुर्यादि कठिसंस्थितं ॥ ३ ॥ तः प्रभेय इन्ने ज्ञायां सार्थं दूस्तल्लादधस्तल्लादथुनां स्थित्याय तेन च
चालानां कुरुत माति ॥ ४ ॥ एः प्रभेष श्वायां नुश्चित्युद्गात्यं प्रजायते ॥ सार्थं दूस्तप्रवासाय सदनन्दा
मिनः पुनः भाष्य ॥ हः प्रभेय इवायव्यानगंगारेततः कुरु ॥ कुर्वतो विजनात्रास्यादुःस्य प्रस्त्यचद्गृन्व ॥ ५ ॥
त्राः प्रदेन य इद्यादीच्यां विप्रश्चात्यं कुरु रथः ॥ त औष्ठं निधनत्वाय भवेच्छारन् पादिभिः ॥ ६ ॥ इदुग्नाः
न्यां तयः प्रभेगो ऽन्नं सार्थं दूस्ततः ॥ त द्वो धनूस्य नात्राय ज्ञायते गृहमधिना ॥ ७ ॥ यः प्रदेन संध्यका
ष्टेच्च वृत्तो मात्रेभवेदरथः ॥ के रणः कुपालं मत्यग्य भस्मकोदूच मत्यवे ॥ ८ ॥ इति भूमिशुद्धिः ॥ कपि